

ΚΕΝΤΡΟ ΜΕΛΕΤΗΣ ΤΟΥ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ

Μέγαρο Αλέξανδρου Σούτσου, Σταδίου 33 και Πεσμαζόγλου, 8ος όροφος, Τ.Κ.: 10559, Αθήνα

www.e-keme.gr

(Logo designed by street artist "Fotizontas")

Η επιστημονική ανάλυση των έργων της Street Art θα βασιστεί στο δημοσιευμένο (ξεχωριστή στήλη στην επίσημη ιστοσελίδα του Κέντρου Μελέτης του Εγκλήματος - ΚΕ.Μ.Ε.) θεωρητικό μέρος του "The Street Art Project".

Εκπρόσωποι της επιστημονικής ομάδας του "The Street Art Project" στον εθελοντικό - θεματικό περίπατο (σχεδιασμός διαδρομής και ανάλυση έργων):

Κωνσταντίνα - Μαρία Κωνσταντίνου, Κοινωνιολόγος - ΜΔΕ Εγκληματολογίας, απόφοιτη Παντείου Πανεπιστημίου (Δημιουργός & Συντονισμός του Project)

Δρ. Ευδοξία Φασούλα, Δικαστική και Αναλυτική Γραφολόγος – Δικηγόρος, Διδάκτωρ Νομικής Πανεπιστημίου του Μονάχου (Επιστημονική συνεργάτις του Project)

Αθήνα, 2019

Ο θεματικός περίπατος με τίτλο «Η Street Art μέσα από την Οπτική Κοινωνιολογία / Εγκληματολογία (Visual Sociology / Criminology)» πραγματοποιήθηκε (στις 20 Απριλίου 2019 στην περιοχή του Κεραμεικού κατά τη μεσημβρινή ώρα) υπό το κάλεσμα της ομάδας “Urban Layers” προς το “The Street Art Project” για εθελοντική συμμετοχή στην ενότητα των θεματικών περιπάτων του. Το project “Urban Layers” χρηματοδοτείται από το Πρόγραμμα “START - Create Cultural Change”. Το τελευταίο είναι «ένα πρόγραμμα του Robert Bosch Stiftung, υλοποιείται σε συνεργασία με το Goethe-Institut Thessaloniki και την Ομοσπονδιακή Ένωση Κοινωνικοπολιτιστικών Κέντρων, και υποστηρίζεται από το Κοινωφελές Ίδρυμα Ιωάννη Σ. Λάτση και το Ίδρυμα Μποδοσάκη».

Το “The Street Art Project” υπάγεται ως επιστημονική ομάδα μελέτης στο **Κέντρο Μελέτης του Εγκλήματος**. Ξεκίνησε τον Φεβρουάριο του 2018 και συνεχίζει ακόμη και σήμερα σε εθελοντική βάση χωρίς χρηματοδότηση από κάποιον οργανισμό. Σκοπός του Project είναι η επιστημονική προσέγγιση, ανάλυση και κατανόηση από διαφορετικά πεδία του φαινομένου /κινήματος της Street Art και η κοινωνική αφύπνιση του κοινού για το κίνημα μέσω της έρευνας, των αναφορών (reports) και των δράσεων μας. Χορηγός επικοινωνίας του Project είναι διαδικτυακός τόπος για κοινωνικά και πολιτικά ζητήματα (μελέτες - αρθρογραφία), προώθηση εργασιακής απασχόλησης των νέων επιστημόνων και εκπαιδευτικών υποτροφιών τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό, **“Social Policy”**.

Η διαδρομή σχεδιάστηκε με τη διαδικτυακή βοήθεια εφαρμογής κινητού “Relive” κατά το χρονικό διάστημα 15 - 31 Μαρτίου, η οποία καταγράφει ουσιαστικά την πορεία και τις φωτογραφίες που λαμβάνει κανείς κατά τη διαδρομή με αναφορά των οδών της περιοχής. Συνεπώς, ο οποιοσδήποτε μπορεί εύκολα να αναζητήσει τα έργα περπατώντας τη διαδρομή αυτή διάρκειας 2 ωρών.

Η αναζήτηση των τίτλων των έργων της Graffiti και της Street Art σκηνής αποτέλεσε δύσκολη διαδικασία και γενικώς οι τίτλοι θεωρούνται δυσεύρετοι, εάν δεν υπάρχει δυνατότητα επικοινωνίας με τους καλλιτέχνες, καθώς ορισμένα έργα που έγιναν κατά άτυπο τρόπο (δίχως παραγγελία, νόμιμη άδεια) δεν διέθεταν τίτλους ή ακόμη κι αν διέθεταν, δεν προωθήθηκαν από τους καλλιτέχνες εκτός των social media για ευνόητους λόγους. Οι τίτλοι των έργων που πραγματοποιούνται κατά παραγγελία είτε από καταστήματα / επιχειρήσεις είτε σε συνεργασία με τους Δήμους περιοχών π.χ.

ενταγμένα σε κάποιο Φεστιβάλ πολιτισμού, γνωστοποιούνται ευρύτατα και στα social media αλλά και σε προωθητικά έντυπα.

Έχει δέουσα σημασία η ύπαρξη τίτλων στα έργα καθότι δίνει μία κατεύθυνση ερμηνείας του έργου από τους ανθρώπους που τα βλέπουν καθημερινά ή σποραδικά. Αλλά, λόγω του ότι δεν ομιλούμε για μουσειακά έργα Τέχνης με ορισμένες προϋποθέσεις και αυστηρά αισθητικά κριτήρια, οφείλουμε να τονίσουμε πως δεν διαθέτουν τίτλο όλα τα έργα ακόμη κι αν είναι κατά παραγγελία, αρκετές φορές, επιτηδευμένα από τον καλλιτέχνη διότι δεν προσδιορίζεται από εκείνον ως άμεσος στόχος ή αλλιώς μία πρότερη σκέψη. Η εκτέλεση των έργων λειτουργεί, τις περισσότερες φορές, αυθόρμητα, ακριβώς γιατί ο σκοπός τους είναι να έρθουν σε αλληλεπίδραση με την περιοχή και τους κατοίκους της και έτσι η ερμηνεία τους είναι υποκειμενική.

Σαφώς, διαδραματίζουν ρόλο και άλλοι παράγοντες “χτυπήματος” ενός έργου από την πλευρά του καλλιτέχνη. Αυτοί οι παράγοντες μπορούν να χρησιμεύσουν ως δείκτες ένταξης ενός έργου στις κατηγορίες παράνομου / νόμιμου και κατανόησης του ως προς το περιεχόμενό του. Ο οποιοσδήποτε περαστικός / κάτοικος / τουρίστας μπορεί πια να καταλάβει και μόνο με τη θέασή του εάν ένα έργο εκτελέστηκε γρήγορα, εύκολα, με κόπο: η σκέψη της προσβασιμότητας του τοίχου (συνθήκες περιβάλλοντος και την οικονομική δυνατότητα του καλλιτέχνη να καλύψει τα υλικά του στις άτυπες περιπτώσεις) και η αίσθηση της αδρεναλίνης των καλλιτεχνών φαίνονται από την οπτική των τοιχογραφιών, από τις δυνατότητες που προσφέρει η τοποθεσία ή όχι για κάτι θεατό, επιβλητικό ή μη, μεγάλο, μεσαίο και μικρό.

Καθώς μπορούν οι Αρχές να έχουν σοβαρότερα εγκλήματα να καταστείλουν αλλά σχεδόν πάντα όταν βρεθούν παρούσες ή εν κινήσει από το σημείο εκτέλεσης ενός έργου, σταματούν, αυτοί οι παράγοντες είναι κρίσιμοι για τους καλλιτέχνες. Έτσι, η αδρεναλίνη των καλλιτεχνών έγκειται “στο να εκτελέσουν γρήγορα” και να φύγουν από το σημείο και εκεί καταλαβαίνει κανείς τους λόγους μιας μικρής τοιχογραφίας, ενός tag ή piece, του άτυπου της υπόθεσης εν αντιθέσει με το τυπικό, το νόμιμο που ο καλλιτέχνης διαθέτει χρόνο, ημέρες, προσφέρει τη λεπτομέρεια στο έργο, το κάτι παραπάνω. Φυσικά, εδώ, η ένταση της αδρεναλίνης διαφοροποιείται από καλλιτέχνη σε καλλιτέχνη και από έργο σε έργο, από το παλαιότερο κίνημα στο νεότερο κίνημα. Οι παράμετροι μέτρησης της αδρεναλίνης είναι η εμπειρία του καλλιτέχνη και η τεχνική που επιθυμεί να ακολουθήσει τη δεδομένη στιγμή, λόγω του ότι δεν είναι πάντα σίγουρη.

Όλα τα έργα στην περιοχή του Κεραμεικού συνδέονται με αυτήν, ιστορικά, κοινωνικά, πολιτισμικά - ίσως και πολιτικά. Η γνώση των ειδών των έργων που προέρχεται και από τις τεχνικές του Graffiti και της Street Art προσδιορίζει και επηρεάζει έντονα τον περιβάλλοντα χώρο εκτέλεσης, την ερμηνεία και τη σημασία που θα δώσει ο περαστικός. Η γρήγορη εναλλαγή των συναισθημάτων που εκπέμπουν τα tags και τα murals εκδηλώνουν την αμφιθυμία και την άγνοια για τα κινήματα που εν τέλει έχουν ταυτιστεί με τις τεχνικές όταν προφέρονται μπροστά στη θέαση, με τα μέσα με τα

οποία κάποιος γράφει, κολλάει ή ζωγραφίζει και όχι με τη συνολική πορεία τους στον χρόνο και τον κοινωνικό σκοπό τους.

Για παράδειγμα, ένα tag ΔΕΝ είναι mural, δεν είναι και τα δύο "graffiti", δεν μπορεί να είναι ένα mural graffiti παρά μόνο ιστορικά μιλώντας, δεν μπορεί να είναι το ίδιο διότι ταυτόχρονα ακυρώνεται και η πορεία του ενός και η πορεία του άλλου κινήματος. Κατ' αυτόν τον τρόπο, τοποθετείται η σκέψη περί βανδαλισμού όταν δεν είναι "όμορφο" το έργο και όταν είναι "όμορφο" πάλι υποβαθμίζεται αφού η κοινή άποψη επικροτεί τον όρο βανδαλισμός. Με λίγα λόγια, χρησιμοποιώντας τη λέξη graffiti με αρνητικό πρόσημο όταν ένα έργο είναι "μουντζούρα" και μεταφέροντάς την σε ένα έργο της Street Art το οποίο δεν είναι τόσο "άσχημο", τότε ταυτίζονται δύο τελείως διαφορετικές αισθητικές και αυτομάτως ο βανδαλισμός συνδέεται και με τη Street Art.

Η Street Art δεν εμφανίστηκε για να διαχωρίσει όρους, ήρθε να ενώσει την μερίδα του πληθυσμού που απολάμβανε «υψηλή τέχνη» στα Μουσεία με εκείνη τη μερίδα του πληθυσμού που δεν μπορούσε να απολαύσει αυτήν την περιήγηση για κοινωνικο - οικονομικούς και εκπαιδευτικούς λόγους. Αυτό ακριβώς ερευνά η Οπτική Κοινωνιολογία / Εγκληματολογία, αυτές τις διχοτομήσεις που επηρεάζουν την κοινωνική / περιβαλλοντική με την έννοια του χώρου αντίληψη των ανθρώπων βάσει της αίσθησης της όρασης.

Δεν πρέπει να συγχέονται όλες οι μορφές γραφής στον αστικό χώρο με αυτή του Graffiti, όχι, όμως, ότι δεν αλληλοεξαρτώνται σε βαθμό άμεσης επιρροής. Μία κατηγοριοποίηση των δημόσιων χαρακτικών, επι - γραφών, μπορεί να παρουσιαστεί με τον ακόλουθο τρόπο και βάσει της προσέγγισης της Phillips¹, ίσως, κατανοηθεί καλύτερα το γιατί δεν πρέπει να ταυτίζεται η Street Art με το Graffiti σήμερα :

[Δική μας πρόταση τίτλου κατηγοριοποίησης:] "Εγγραφή Αποτύπωση σε επιφάνειες κοινωνικής αλληλεπίδρασης"

1. Δημόσια γραφή: α. Συνθηματογραφία / β. Graffiti / γ. Τοιχογραφία

2. Graffiti: α. "Popular" - "Λαϊκό - κοινό" / β. "Community based" - "Κοινοτικό" / β1. "Political" - "Πολιτικό" / β2. "Gang" - "Συμμοριακό" - Καλλιγραφία

3. Hip-hop: α. "Hip - hop graffiti" - "Ονοματογραφία" / α1. "Djing graffiti" / α2. "Mcing breakdancing"

Δεν θεωρούμε τυχαία τα παρακάτω: το αυξημένο ενδιαφέρον για τη Street Art με σχεδόν αυτόματη επιθυμία αποτύπωσης της με ένα μέσο που απαθανατίζει τη στιγμή, την εικόνα, όπως είναι η φωτογραφική μηχανή (είτε συσκευής είτε κινητού τηλεφώνου) και τη βασικότερη τεχνική της Οπτικής Κοινωνιολογίας / Εγκληματολογίας που είναι η ίδια η καταγραφή, η συλλογή φωτογραφιών προς μελέτη και ανάλυση του αστικού

¹ Phillips S., *Wallbanging': Graffiti and Gangs in L.A.*, Chicago, University of Chicago Press, 1999, σελ. 47 - 56, 312 - 314.

χώρου, εν προκειμένω, της Street Art ως κινήματος που προσφέρει κοινωνικά, κατ' αρχάς, μηνύματα και έχει σηματοδέψει τον αστικό τρόπο ζωής, την καθημερινότητα σε οπτικό επίπεδο παγκοσμίως, και την αλλαγή της εποχής.

ΠΕΡΙΟΧΗ ΚΕΡΑΜΕΙΚΟΣ - ΑΘΗΝΑ

ΕΡΓΑ / ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΗΣ / ΕΙΔΟΣ - ΤΕΧΝΙΚΗ	ΟΔΟΙ	ΕΤΟΣ	ΛΟΓΟΣ / ΤΥΠΟΣ
1 - "INO", mural, "People think they have control, but in reality, they are manipulated to serve the system"	Πλατεία Περσεφόνης	2013	Καφέ "Gasoline" / κατά παραγγελία
2 - Άγνωστος, masterpiece, "Make love not war" ("UrbanAct")	Πλατεία Περσεφόνης	2016	Καφέ "Hipster Rooftop" / κατά παραγγελία, event "Axe Peace"
3 - "AIVA", "INO", "SER", masterpiece	Πειραιώς	2014	Βιομηχανικό Μουσείο Φωταερίου / κατά παραγγελία
4 - "INO", mural	Πειραιώς	2019	Παλιό Αμαξοστάσιο του ΟΣΥ / κατά παραγγελία, event - έκθεση "Leonardo Da Vinci - 500 Years of Genius"*
5 - "Rebel Same84", masterpiece	Εντός της Τεχνόπολης	2018	Athens Science Festival / κατά παραγγελία, τιμητικό event για τον Stephen Hawking σε συνεργασία με τους εθελοντές
6 - Άγνωστοι, pieces, installation + "Rebetes not Dead"	Σωφρονίου	Άγνωστο	Όλα κατά παραγγελία εκτός από την εγκατάσταση (;) - 10 χρόνια
7 - "Mayra", piece + "Τυίγο", throw-up	Ευμολπίδων	2016	Άτυπο
8 - "1UP", throw - up	Ιάκχου + Ιερά Οδός	Άγνωστο (κατά πάσα πιθανότητα απο το 2017 και μετά)	Άτυπο
9 - "INO", masterpiece, Albert Einstein + Κωνσταντίνος Καραθεοδωρής	Ιερά Οδός	2012	TEDx Athens (Technology-Entertainment-Design) / κατά παραγγελία, event σε συνεργασία με τους εθελοντές
10 - "Good Guy Boris", letters -	Λεωνίδου + Ιερά Οδός	2018	Άτυπο

piece			
11 - "Political Stencil", Stencil, Ζακ Κωστόπουλος	Ιερά Οδός + Μεγ. Αλεξάνδρου	2018	Άτυπο

Ανάλυση έργων βάσει περιβάλλοντα χώρου / οδών κατά τη διαδρομή:

1. Πλατεία Περσεφόνης - Τεχνόπολις και οδοί Σωφρονίου, Ευμολπίδων, Ιάκχου

Παρατηρήσαμε ότι τα masterpieces / murals (μεγάλες δημόσιες τοιχογραφίες που κατά την εκτέλεσή τους διακρίνονται για τη δυσκολία μεταφοράς και αποτύπωσης (προ)σχεδίου) στην πλατεία Περσεφόνης έχουν γίνει κατά παραγγελία και εντός ή γύρω από την Τεχνόπολη με αντίστοιχη θεματολογία είτε ιστορικής σημασίας είτε λόγω πολιτιστικών events, εξ' αιτίας της ίδιας της αναβάθμισης του "κέντρου" της με επιχειρήσεις, παραγωγή θεαμάτων (θέατρα), κέντρα διασκέδασης και ότι τα pieces κρύβονται στα στενάκια της πλατείας όπως είναι η οδός Σωφρονίου.

Η αλήθεια είναι πως η πλατεία της Περσεφόνης με την εγκατάσταση της στάσης του μετρό σε αυτό το σημείο ακριβώς διαθέτει συμβολικό χαρακτήρα: το σημείο βρίσκεται στη μέση διαχωρίζοντας γεωγραφικά το Γκαζοχώρι από τον Κεραμεικό, καθώς η ευρύτερη περιοχή ονομάζεται Ρουφ. Παλαιότερα, στο σημείο αυτό υπήρχε νεκροταφείο². Σύμφωνα με τον μύθο της Περσεφόνης, ο πατέρας της ο Δίας, αφού

² Την περιοχή διέσχιζαν συγκλίνουσες τρεις μεγάλοι αρχαίοι οδοί (δρόμοι), η από Πειραιά λεγόμενη «Πειραιώς», η από την Ελευσίνα, λεγόμενη «Ιερά Οδός» και ο λεγόμενος «Δρόμος» γνωστός ως (η) Οδός των Παναθηναίων, από και προς την Ακαδημία του Πλάτωνα. Προ του τείχους και εκατέρωθεν της καθεμιάς των οδών αυτών βρίσκονταν οι τάφοι (νεκροταφεία) της αρχαίας Αθήνας με συνέπεια ολόκληρη η περιοχή να δίνει την εντύπωση μεγάλου νεκροταφείου το οποίο και ήλθε στο φως από τις αρχαιολογικές ανασκαφές που ξεκίνησαν δειλά το 1861, και επίσημα από το 1863 επί Βασιλέως Γεωργίου του Α', αρχικά από την Ελληνική Αρχαιολογική Εταιρεία και στη συνέχεια από το Γερμανικό Αρχαιολογικό Ινστιτούτο Αθηνών όπου και συνεχίζονται μέχρι σήμερα.

Το νεκροταφείο αυτό του Κεραμεικού βρίσκεται στη περιοχή της σημερινής εκκλησίας της Αγίας Τριάδας, επί της οδού Πειραιώς, στην ομώνυμη συνοικία της Αθήνας και βόρεια της παλαιάς λαχαναγοράς, περιοχής Γκάζι, που σήμερα ο χώρος έχει αποδοθεί και διαμορφωθεί σε πάρκο και πεζόδρομο όπου καταλήγει η οδός Ερμού στην οδό Πειραιώς. Το καλύτερα σωζόμενο σήμερα τμήμα του αρχαίου εξωτερικού Κεραμεικού είναι οι ιδιωτικοί τάφοι που βρίσκονται νότια της εκκλησίας της Αγίας Τριάδας που πλαισιώναν το τέλος της Ιεράς οδού και μάλιστα εκείνοι της δεξιάς πλευράς του εισερχομένου από δυσμάς.

έμαθε για τον έρωτα του αδερφού του Άδη (ο Άδης ήταν ο μοναδικός από τα αδέρφια που δεν μπορούσε να ανέβει στη Γη λόγω του βασιλείου του) για την Περσεφόνη θέλησε να τον βοηθήσει δημιουργώντας στη Γη το πιο όμορφο λουλούδι για να την δελεάσει και να το κόψει. Έτσι κι έγινε και η Γη κόπηκε στα δύο, με την Περσεφόνη να “πέφτει” στην αγκαλιά του Άδη, ο οποίος και την “έκλεψε”. Η συνέχεια θεωρείται γνωστή και πολυεπίπεδη στην ερμηνεία της³.

Σαν λουλούδι, λοιπόν, μπορούμε να πούμε ότι το μετρό, η πλατεία, είναι το γεωγραφικό όριο μεταξύ των δύο γειτονιών που, παλαιότερα, δεν διακρίνονταν για τον πολιτιστικό τομέα τους, όπως σήμερα. Ο Κεραμικός και το Γκαζοχώρι θεωρούνταν εργατικές περιοχές ως επί το πλείστον, όχι για τα εργοστασιακά γραφεία και τους μεγάλους χώρους κάθε είδους εργατικής ειδικότητας μόνο (καθώς, τα κτίρια αυτά, την δεκαετία του '80, εκτεινόταν από την Πειραιώς ως τον Κολωνό - π.χ. σανοπωλεία, ξυλουργεία, σιδηρουργεία, μηχανοστάσια, πεταλουργεία), αλλά και για τις δράσεις των κατοίκων τους: ταβέρνες, καφενεία και οίκοι ανοχής στην Κωνσταντινουπόλεως, χρήση και διακίνηση χασίς, και γαϊδουροπάζαρα στην οδό Ιάκχου από τις αρχές του 20ου αι. Δηλαδή, δεν ήταν μία περιοχή την οποία επέλεγαν οι Αθηναίοι για τη βόλτα τους. Ήταν μία βιομηχανική περιοχή που σύχναζαν καθημερινά για πολλές ώρες, εργάτες, οι οποίοι από τις συνθήκες εργασίας τους, σαφώς, και αρρώσταιναν (πιο συγκεκριμένα, η καύση λιθάνθρακα)⁴.

Το κοινωνικό, οικονομικό και πολιτισμικό πλαίσιο της εποχής του τέλους του 19ου αι. και του 20ου αι. της Αθήνας και μέχρι το '60 ήταν το παραπάνω, με όποιους συνειρμούς μπορεί να κάνει ο καθένας όσον αφορά τους πολέμους και τις καταστροφές στην πόλη που, σαφώς, την επηρέασαν δομικά (κρατικά) και πάντα σε σχέση με τις υπόλοιπες δυνάμεις του εξωτερικού.

α. “INO” - πλατεία Περσεφόνης, άγνωστος τίτλος - παραγγελία

Αρχικά, ο καλλιτέχνης, ξεκινώντας από το 2000 με γράμματα και bombing, προχώρησε σε άλλο ύφος και στυλ, μεταπηδώντας στο κίνημα της Street Art το 2007 και μάλιστα εξειδικευμένος στα [murals τώρα πια](#). Μαζί με μια ομάδα γκραφιτάδων, με όνομα “UDK”, φρόντισε να γίνει γνωστός στην Αθήνα, αλλά και να εξελίξει τις ικανότητες του⁵. Η συνεχής επαφή του με τα σπρέι, τον έκανε ολοένα και καλύτερο. Το

<https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9A%CE%B5%CF%81%CE%B1%CE%BC%CE%B5%CE%B9%CE%BA%CF%8C%CF%82> , λήμμα Κεραμικός, τελευταία πρόσβαση: 1/04/2019.

³ Burkert W., *Homo necans. Ανθρωπολογική προσέγγιση στη θυσιαστήρια τελετουργία και τους μύθους της αρχαίας Ελλάδας*, Μετάφραση: Λιαπής Β., Αθήνα, Μ.Ι.Ε.Τ., 2011, σελ.438 - 520.

⁴ Μπάνου Ε. Σ. & Μπουρνιάς Λ. Κ., *Κεραμικός*, Αθήνα, ΟΛΚΟΣ, Κοινωφελές Ίδρυμα Λάτση, 2014.

⁵ <http://ino.net/> , επίσημη ιστοσελίδα, τελευταία πρόσβαση: 1/04/2019.

<https://www.iefimerida.gr/news/237258/ino-piso-apo-tin-mask-a-toy-ellina-gkrafita-poy-ehei-vapsei-olo-ton-kosmo-eikones> , “INO: Πίσω από την μάσκα του Έλληνα γκραφιτά που έχει

Κέντρο Μελέτης του Εγκλήματος (ΚΕ.Μ.Ε.) Μέγαρο Αλέξανδρου Σούτσου, Σταδίου 33 και Πεσμαζόγλου, 8ος όροφος, Τ.Κ.: 10559, Αθήνα, Τ.: 6908233371, Ε.:crime@e-keme.gr

πρώτο σήμα κατατεθέν του, που τον ακολουθεί μέχρι σήμερα, είναι οι μάσκες οξυγόνου. Ο κοινωνικός αντίκτυπος του ίδιου θεωρείται μεγάλος, εάν αναλογιστούμε την πορεία του (ο πρώτος που δημιούργησε απεικονίσεις προσωπογραφιών του Σόλωνα και του Περικλή για την [Κυπριακή Βουλή](#)⁶, που εντάχθηκε έργο του στο [Μουσείο της Street Art του Βερολίνου, "Urban Nation"](#)⁷), αλλά εσωτερικά, ως προς τα κινήματα, ίσως να θεωρείται ότι έχει "πουληθεί", εμπορευματοποιηθεί.

Στη μελέτη της Street Art ως κοινωνικού, πρώτα απ' όλα, κινήματος, υπάρχει αυτή η τάση κάποιων ατόμων εντός μιας ομάδας που υποτίθεται πως ανήκουν και υποστηρίζουμε τη λέξη "υποτίθεται" διότι δεν είναι απαραίτητη η σύνδεση με φιλία ή με δυνατό κώδικα επικοινωνίας όλων των ατόμων που εκπροσωπούν ένα κίνημα, εν προκειμένω, τη Street Art, σε αντίθεση με το Graffiti. Αυτό συμβαίνει, σύμφωνα με όρους της Κοινωνικής Ψυχολογίας, διότι το κίνημα δεν έχει κανονικοποιηθεί - στερεώσει ακόμη με επίσημο τρόπο, με αρχές συμμόρφωσης της ομάδας, δυνατές αξίες και αξεπέραστους κανόνες όπως ισχύουν στο κίνημα του Graffiti⁸. Λόγω, όμως, του ότι πολλοί καλλιτέχνες προέρχονται από το τελευταίο, έχει κρατηθεί ένα τέτοιο επίπεδο μεταξύ των ατόμων όταν ξεπερνούν τη νοητή γραμμή των άτυπων κανόνων περί εμπορευματοποίησης και ιδίως νόμιμης οδού.

Μία τοιχογραφία πάντα κρύβει μηνύματα για τον άνθρωπο που τη δημιούργησε. Στην ιστορία της Τέχνης, τα προσωπικά βιώματα του καλλιτέχνη, πολλές φορές, ενσωματώνονται στα έργα του με χρώματα, επιλογής υλικών. Ο ΙΝΟ επιλέγει την ασπρόμαυρη οδό ως υλική βάση και προβληματίζει με τα έργα του εάν δεν αναπολεί - προωθεί στο εξωτερικό, ιστορικά πρόσωπα που πρωτοστάτησαν την εποχή της Αρχαίας Ελλάδας ως ένδειξη πολιτι(σμι)κής κληρονομιάς⁹.

Ο καλλιτέχνης γι' αυτήν την τοιχογραφία του έτους 2013, η οποία προέκυψε κατά παραγγελία της επιχείρησης (εάν σκεφτούμε την έκταση και τη λεπτομέρεια είναι εύκολο να κατανοήσουμε τον χρόνο που απαιτείται για την εκτέλεσή της), δεν είχε γράψει κάποιον συγκεκριμένο τίτλο, τουλάχιστον από την αναζήτησή μας αυτό προέκυψε, αλλά την παρακάτω πρόταση: "οι άνθρωποι πιστεύουν ότι έχουν τον έλεγχο, αλλά στην πραγματικότητα χειραγωγούνται για να εξυπηρετήσουν το σύστημα" με μία sci - fi τεχνοτροπία και διάθεση. Αναπαράσταση, λοιπόν, της

βάψει όλο τον κόσμο", ημερομηνία δημοσίευσης: 23/11/2015, τελευταία πρόσβαση: 1/04/2019.

⁶<https://www.news247.gr/kosmos/i-kypriaki-voyli-protoporei-i-proti-pagkosmios-poy-kosmeitai-me-street-art.6426658.html>, "Η κυπριακή βουλή πρωτοπορεί: Η πρώτη παγκοσμίως που κοσμείται με street art", ημερομηνία δημοσίευσης: 10/05/2016, τελευταία πρόσβαση: 1/04/2019.

⁷<https://www.pagenews.gr/2017/12/07/ellada/o-ino-mpike-sto-moyseio-street-art-toy-berolinoy-poiος-einai-o-kalyteros-ellinas-gkrafistas/>, Καλλιαντέρης Κ., "Ο ΙΝΟ «μπήκε» στο Μουσείο Street Art του Βερολίνου – Ποιος είναι ο καλύτερος Έλληνας γκραφίστας", ημερομηνία δημοσίευσης: 7/12/2017, τελευταία πρόσβαση: 1/04/2019.

⁸ Παπαστάμου Στ., Προδρομίτης Γ., Παυλόπουλος Β., *Κοινωνική σκέψη, νόηση και συμπεριφορά*, Αθήνα, Πεδίο, 2010.

⁹ Kanishcheva I., *Connecting Communities Through Public Art*, School of Art and Art History College of the Arts, University of Florida, 2018.

Κέντρο Μελέτης του Εγκλήματος (ΚΕ.Μ.Ε.) Μέγαρο Αλέξανδρου Σούτσου, Σταδίου 33 και Πεσμαζόγλου, 8ος όροφος, Τ.Κ.: 10559, Αθήνα, Τ.: 6908233371, Ε.:crime@e-keme.gr

διανοητικής πεποίθησης / σκέψης του καλλιτέχνη σε εικόνα που συναντάμε στην πόλη. Κοινωνιολογικά, δεν εννοεί μόνο το οικονομικό σύστημα. Το τελευταίο, είναι μέρος μαζί με το πολιτιστικό (Τέχνες, Μουσεία, Μίντια), το βιολογικό σύστημα (Ιατρική) του κοινωνικού συστήματος, κατά Parsons¹⁰.

Το κοινωνικό σύστημα έχει λειτουργίες οι οποίες προκειμένου να κρατηθούν σε ισορροπία οφείλουν να μην υπερβαίνουν τα όριά τους. Η χειραγώγηση των πολιτών που, κατά Marx, υπηρετούν το σύστημα, έγκειται στον τρόπο σκέψης και στον έλεγχο του σώματος ως προς την επιλογή δραστηριοτήτων¹¹. Οι δραστηριότητες (εργασία, χόμπυ κτλ.), οι σχέσεις που αναπτύσσει το άτομο με τους άλλους, επιδρούν / επηρεάζουν τον τρόπο που αντιλαμβάνεται την πραγματικότητα η οποία με τη σειρά της παράγεται έτοιμη από τις δομές των συστημάτων, σύμφωνα με τον INO, και δεν δημιουργείται ελεύθερα από τα άτομα. Σήμερα, στην αυτοματοποιημένη κοινωνία που ζούμε με πρώτη την Τεχνολογία που έχει εισβάλει ανεπανόρθωτα στην καθημερινότητα του ατόμου, το έργο του INO, σίγουρα, συλλαμβάνει αυτήν την κατακρευούργηση της ελεύθερης σκέψης των ατόμων από τις δομές και φυσικά βρίσκει αντίκρισμα στην εποχή των εργατών που προαναφέραμε με συμβολισμό, στην Βιομηχανική Επανάσταση - αυτήν της μηχανής πάνω στα ανθρώπινα χέρια.

β. Άγνωστος καλλιτέχνης - πλατεία Περσεφόνης, τίτλος: "Make love, not war" - παραγγελία

Σε αντίθεση με τη χειραγώγηση και την εκμετάλλευση του INO, από αριστερά, απεικονίζεται ένα έργο mural αγνώστου καλλιτέχνη, κατά παραγγελία από την Urban Act (που δεν έχει σταματήσει να υλοποιεί τοιχογραφίες σε συνεργασία με καλλιτέχνες από το 1998 που ιδρύθηκε¹²) για λογαριασμό της εταιρείας ανδρικών αποσμητικών "Axe" και μάλιστα ως προωθητική / διαφημιστική καμπάνια ενός νέου Axe με τίτλο "Peace" μαζί με το απόσπασμα της ομότιπλης μικρής ταινίας / αποσπάσματος "Make love not war"¹³. Το μήνυμα της ταινίας είναι η αγάπη εντός των σκηνικών πολέμου όπου διαφορετικά ζευγάρια ενώνονται στο τέλος.

Όπως αναφέρεται, "σε μία πόλη που "βράζει" από προβλήματα, εκνευρισμό και "πολεμική διάθεση", υπάρχει πλέον μία τοιχογραφία που υπενθυμίζει με ευφάνταστο τρόπο στους άνδρες πως μπορούν να μαγνητίσουν το γυναικείο φύλο, με μοναδικό σύμμαχο την αγάπη" - προφανώς, το μήνυμα συνοδεύεται από τη σχέση των δύο φύλων όπου τον 21ο αιώνα έχει αλλάξει αρκετά πρόσωπα / μοτίβα συμπεριφορών με την άνοδο της σεξιστικής, ψυχολογικής βίας, της λεκτικής και μη βίας, απέναντι στις

¹⁰ Parsons T., *The Structure of Social Action*, New York, Free Press, 1937.

¹¹ <https://www.marxists.org/archive/marx/works/download/pdf/Economic-Philosophic-Manuscripts-1844.pdf> , Marx K., *Economic & Philosophic Manuscripts*, Moscow, Progress Publishers, 1959.

¹² <https://urbanact.gr/> , επίσημη ιστοσελίδα της "Urban Act", τελευταία πρόσβαση: 1/04/2019.

¹³ https://www.youtube.com/watch?v=0Z38VrjdE_I , "AXE Peace | Call to Arms (Official Extended Cut)" , τελευταία πρόσβαση: 1/04/2019.

γυναίκες. Ας μην ξεχαστεί, φυσικά, ο “θερμικός νόμος της εγκληματικότητας” της γαλλοβελγικής Χαρτογραφικής Σχολής στην Εγκληματολογία που συσχετίζει την εποχή, τον τόπο με το είδος της εγκληματικής πράξης: τα καλοκαίρια αυξάνονται τα κρούσματα των εγκλημάτων κατά προσώπου στο νότο και τους χειμώνες, τα εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας στον βορρά των τόπων¹⁴.

Τέλος, μπορεί κανείς να ισχυριστεί και το αντίστροφο του ζητήματος, για ποιο λόγο οι γυναίκες με όλες τις πιθανές ταυτότητες φύλου να παρουσιάζονται ως “ευάλωτες” σε μία εποχή και μία περιοχή κάπως πιο “προχωρημένη” στα σύγχρονα θέματα; Πρόκειται για κοινωνική κατασκευή των ταυτοτήτων φύλου, δηλαδή, δημιουργήματα “αδύναμων” και “δυνατών” ανθρώπων που “αντέχουν” ή όχι, νοοτροπία προερχόμενη εν μέρει από τον κοινωνικό δαρβινισμό - στις σύγχρονες κοινωνίες αντεπεξέρχονται οι “δυνατοί”¹⁵.

γ. “Rebel Same84” - εντός της Τεχνόπολης, τίτλος: “Tribute: Stephen Hawking”, παραγγελία

Στις 14 Μαρτίου 2018, ο Stephen Hawking, ο Βρετανός θεωρητικός φυσικός, κοσμολόγος, συγγραφέας και Διευθυντής Ερευνών στο Κέντρο Θεωρητικής Κοσμολογίας “έφυγε” για τους πλανήτες από επιπλοκές της αμυοτροφικής σκλήρυνσης από την οποία έπασχε για 52 έτη. Σε συνεργασία με τον Ρότζερ Πένροουζ ασχολήθηκε με θεωρήματα βαρυτικής μοναδικότητας στα πλαίσια της γενικής σχετικότητας και προέβλεψε θεωρητικά ότι οι μαύρες τρύπες εκπέμπουν ακτινοβολία.

Προς τιμήν του και για τη μνήμη του, το Φεστιβάλ Επικοινωνίας της Επιστήμης - “Athens Science Festival” (τεχνολογικών και θετικών επιστημών) που πραγματοποιείται κάθε χρόνο στην Τεχνόπολη, πέρισι, καλώντας τον artist “Rebel Same84” θέλησε να δημιουργήσει ένα έργο σε συνεργασία με τα χρωματιστά αποτυπώματα των εθελοντών του Φεστιβάλ¹⁶. Έτσι, “την Κυριακή 25 Μαρτίου, πλήθος διοργανωτών και εθελοντών γέμισαν με χρώμα το χώρο της Τεχνόπολης, για να δημιουργήσουν ένα ξεχωριστό mural, αφιερωμένο στον κοσμολόγο και με αυτόν τον τρόπο, να τιμήσουν την απώλεια του ανθρώπου που μας ενέπνευσε, όχι μόνο με τη σπουδαία συνεισφορά του στο χώρο της επιστήμης, αλλά και με τον τρόπο ζωής του”¹⁷.

Θεωρείται και αυτό, ένα είδος momentum εντός του κινήματος της Street Art. Όλο και πιο συχνά, βλέπουμε καλλιτέχνες που είτε κατά παραγγελία είτε άτυπα δημιουργούν

¹⁴ Ζαραφώνιτου Χ., *Εμπειρική Εγκληματολογία*, Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη, 2004, σελ. 54, 55.

¹⁵ Λάζος Γ., *Κριτική Εγκληματολογία*, Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη, 2007, σελ. 22 - 29.

¹⁶ <https://www.youtube.com/watch?v=dSAPfey5Q8A>, “A Tribute To Stephen Hawking | Athens Science Festival 2018”, τελευταία πρόσβαση: 1/04/2019.

¹⁷ <http://www.athens-science-festival.gr/news/stephen-hawking-tribute-mia-matia-psila-sta-asteria/>, επίσημη ιστοσελίδα του Φεστιβάλ, τελευταία πρόσβαση: 1/04/2019.

Κέντρο Μελέτης του Εγκλήματος (ΚΕ.Μ.Ε.) Μέγαρο Αλέξανδρου Σούτσου, Σταδίου 33 και Πεσμαζόγλου, 8ος όροφος, Τ.Κ.: 10559, Αθήνα, Τ.: 6908233371, Ε.:crime@e-keme.gr

προσωπογραφίες γνωστών στο ευρύ κοινό ανθρώπων που έφυγαν από τη ζωή ή ζουν ακόμη, της Ελλάδας και του εξωτερικού, και λατρεύτηκαν / λατρεύονται για το έργο που άφησαν / αφήνουν στην πορεία ως πολιτιστική κληρονομιά. Από την άλλη πλευρά, βέβαια, η κίνηση αυτή δείχνει και έναν τρόπο στρατηγικής για την απόκτηση του "fame" - ένας καλλιτέχνης της street art ή μια ομάδα, να γίνει γρηγορότερα γνωστός ή ακόμη περισσότερο και εντός του κινήματος και εκτός - μέσω ενός προσώπου που ούτως ή άλλως το είχε κατακτήσει στην πορεία του.

δ. Άγνωστοι καλλιτέχνες - οδός Σωφρονίου - παραγγελία

Σε αυτό το στενό ξεδιπλώνονται έργα που υπάρχουν, όπως μάθαμε από τους επιχειρηματίες, 10 χρόνια μέχρι στιγμής, αριθμός ετών που αμφισβητεί από μόνος του τον ισχυρισμό περί εφήμερης διάστασης του κινήματος. Στην αρχή, κυριαρχούν φιγούρες ζώων που υποθέτουμε πως κόσμησαν τους τοίχους υπό το πλαίσιο του "Hip Hop Smile Festival" το οποίο σχεδόν ετησίως στηρίζει το έργο του "Χαμόγελου του Παιδιού", διαθέτοντας το 50% των εσόδων του. Κατόπιν, το stencil "Rebetes Not Dead" κατακλύζει το στενό σε όλο το μήκος, μαζί με δύο έργα του Rene Magritte. Το stencil είναι δημιούργημα της επιχείρησης "Σκορδόπιστη", στην οποία διοργανώνονται αφιερωματικές βραδιές με ρεμπέτικη μουσική προς τιμήν του είδους σε μία εποχή που επικρατούν άλλα μουσικά είδη και κυρίως, η ηλεκτρονική και η pop dance στη μουσική βιομηχανία και στην ραδιοφωνική παραγωγή¹⁸.

Ο Rene Magritte επηρέασε την pop κουλτούρα πρώτος από τον Andy Warhol. Στην εποχή της δράσης του όμως (20ος αιώνας), το νόημα της pop κουλτούρας ξεκίνησε να αλληλοκαλύπτεται με αυτό της μαζικής κουλτούρας, της κουλτούρας μέσων, του πολιτισμού της εικόνας, της καταναλωτικής κουλτούρας, και της κουλτούρας για μαζική κατανάλωση. Έτσι, επηρέασε και το κίνημα της Street Art, τους πολύ σημαντικούς καλλιτέχνες Banksy ως έναν βαθμό, Mr. Brainwash, τη Bambi σήμερα κ. ά. και ως προς την τεχνοτροπία αλλά πρωτίστως στην νοοτροπία τους για την παγκόσμια πόλη και τα χρώματα της πολεοδομίας της¹⁹.

Η σουρεαλιστική νοοτροπία του Magritte, φυσικά, αντικατοπτρίζει την παιδική, νεανική και ώριμη, ψυχοσύνθεσή του στα έργα του. Τα βιώματα της προσωπικής ζωής του έπαιξαν καθοριστικό ρόλο στην μετέπειτα επιλογή ρεύματος που ακολούθησε. Η μητέρα του αυτοκτόνησε όταν ο καλλιτέχνης διένυε την εφηβική του ηλικία. Θεωρούσε το παιχνίδι με τις λέξεις και τα αντικείμενα, το πιο σημαντικό στην τέχνη του: επιθυμούσε να περνά μέσω των έργων του διαφορετικές ερμηνείες και χρήσεις αντικειμένων που πολλές φορές είχαν διπλό νόημα. Όπως συνέβη με το έργο του

¹⁸<http://solomon.gr/project/road-%CE%B5%CE%BE%CE%B5%CF%81%CE%B5%CF%8D%CE%BD%CE%B7%CF%83%CE%B7-%CF%84%CE%B7%CF%82-street-art/>, Κωνσταντίνου Κ., "On the road: εξερεύνηση της αθηναϊκής street art", 2017, τελευταία πρόσβαση: 1/04/2019.

¹⁹<https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/pop-culture>, Διαδικτυακό λεξικό του Cambridge, τελευταία πρόσβαση: 1/04/2019.

“Αυτό δεν είναι μία πίπα” , τίποτα δεν ακούγεται και φαίνεται το ίδιο, καθώς όλα έχουν διπλή ερμηνεία που μπορούν να παρουσιαστούν σε μία εικόνα, σε ένα έργο²⁰.

Με λίγα λόγια, αμφισβητούσε το κοινωνικό κλίμα της εποχής του, την κοινή γνώμη, όπως αναφέρει και ο Φουκώ “ο κοινός τόπος -ένα τετριμμένο ή καθημερινό μάθημα- έχει χαθεί”²¹ αλλά και ο ίδιος είχε σχολιάσει ότι “ο,τι βλέπουμε κρύβει ένα άλλο πράγμα, πάντα θέλουμε να δούμε τι είναι κρυμμένο από αυτό που βλέπουμε. Υπάρχει ενδιαφέρον για αυτό που είναι κρυμμένο και το οποίο ο ορατός δεν μας δείχνει. Αυτό το ενδιαφέρον μπορεί να πάρει τη μορφή ενός αρκετά έντονου συναισθήματος, ενός είδους σύγκρουσης, όπως μπορεί κανείς να πει, μεταξύ του ορατού που είναι κρυμμένο και του ορατού που είναι παρόν”. Το πιο διάσημο έργο του, είναι “Ο Γιος του Ανθρώπου” - “The Son of Man” (1946)²², που αποτελεί αυτοπροσωπογραφία, κρυμμένος πίσω από ένα μήλο. Ένα έργο που δέχεται τόσες υποκειμενικές κρίσεις για την ερμηνεία του που αυτή ήταν και είναι η επιτυχία του. Η τοιχογραφία θεωρείται πετυχημένη σε ένα στενό της πλατείας του Κεραμεικού που δεν φαίνεται πως έχει “ζωή”, εάν δεν το περπατήσει κανείς!²³

ε. “Μαγρα”, “Τυίγο” - οδός Ευμολπίδων - άτυπα

Τουλάχιστον ένα κυρίαρχο, σε σχέση με το ζήτημα, θεωρητικό ρεύμα στην Εγκληματολογία²⁴ μπορεί να πλαισιώσει το θέμα συνδυαστικά, σαφώς, με νέα άρθρα που έχουν φωτίσει τη συγκεκριμένη διάσταση: υπάρχουν γυναίκες που εκφράζονται μέσω του Graffiti και της Street Art; Κι εάν ναι, το κίνητρο γι' αυτήν την έκφραση είναι εκείνο της αδρεναλίνης των ανδρών, είναι το ίδιο και στις γυναίκες; Κι εάν όχι, γιατί όχι; Η συγγραφή των “νέων άρθρων” σχετίζεται άμεσα και πολύ έντονα τα τελευταία χρόνια με την προσοχή που έχουν δώσει τόσο εθνικοί όσο και ευρωπαϊκοί φορείς στη θέση της γυναίκας, στην ισότητα των δύο φύλων, στην αναγνώριση κι άλλων ταυτοτήτων φύλων, και φυσικά, στο δικαίωμα της γυναίκας να απασχολείται με αυξημένη τάση σήμερα με δραστηριότητες της δικής της προτίμησης τόσο στην εργασιακή επιλογή όσο και στην ιδιωτική της ζωή . Βέβαια, καρπός όλων αυτών ήταν οι αγώνες του φεμινιστικού κινήματος²⁵ τη δεκαετία του '60 που είχαν παγκόσμιο αντίκτυπο.

²⁰ Storey J., *Πολιτισμική Θεωρία και Λαϊκή Κουλτούρα*, Μετάφραση: Ντζούνης Β., Αθήνα, Πλέθρον, 2015.

²¹ Foucault M., *Ceci N' est pas Une Pipe*, Μετάφραση: Σπανός Γ., Αθήνα, Πλέθρον, 2013.

²² <http://www.rene-magritte.com/son-of-man/>, τελευταία πρόσβαση: 1/04/2019.

²³ <http://mentalfloss.com/article/63241/10-things-you-might-not-know-about-son-man> ,

Ruchko K., “10 Things You Might Not Know About The Son of Man”, ημερομηνία δημοσίευσης: 27/04/2015, τελευταία πρόσβαση: 1/04/2019.

²⁴ Carlson N. R., & Donald H. C., *Sensation, Psychology: the science of behavior*, 4th edition, Toronto, Canada, Pearson, 2009, σελ. 140–141.

²⁵ <http://www.statistics.gr/el/statistics/-/publication/SJO01/> , Ελληνική Στατιστική Αρχή,

Έρευνες που πραγματοποιήθηκαν για το εργατικό δυναμικό της χώρας από το 1998 – 2018 επιβεβαιώνουν τη θέση αυτή, τελευταία πρόσβαση: 24/01/2019.

Κέντρο Μελέτης του Εγκλήματος (ΚΕ.Μ.Ε.) Μέγαρο Αλέξανδρου Σούτσου, Σταδίου 33 και Πεσμαζόγλου, 8ος όροφος, Τ.Κ.: 10559, Αθήνα, Τ.: 6908233371, Ε.:crime@e-keme.gr

Κάθε ατομική πράξη μέσα στο κοινωνικό σύνολο προσδιορίζεται και χαρακτηρίζεται για το νόημά της. Σε αντίθεση με το ανδρικό φύλο που, σχετικές έρευνες της Ψυχολογίας, έχουν αποδείξει ότι ο τρόπος πρόσληψης του νοήματος βασίζεται σε μία απλή σκέψη του τύπου ερέθισμα – αντίδραση, το γυναικείο φύλο προσλαμβάνει το νόημα που αποζητά στις σχέσεις (με το άλλο φύλο, με άλλα φύλα, με κοινωνικούς θεσμούς κ.ά.) με σκοπό να πράξει αναλόγως έχοντας ήδη σύνθετη σκέψη. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα ότι λαμβάνει υπ' όψιν του αρκετές παραμέτρους. Για να οδηγηθεί μία γυναίκα στη συχνή τέλεση πράξεων του graffiti, θα λάβει υπ' όψιν της τους κινδύνους που σχετίζονται με την τοποθεσία, τον ενδεχόμενο φόβο σεξουαλικής εκμετάλλευσης από το άλλο φύλο κατά τη διάρκεια και κατά τη μεταφορά της από το ένα σημείο στο άλλο της πόλης (ειδικά τις βραδινές ώρες της ημέρας), τις ήδη υπάρχουσες ευθύνες της καθημερινότητάς της και πάνω απ' όλα θα σκεφτεί σοβαρά το πλαίσιο της εκπροσώπησης της ως μειονότητα εφ' όσον ο χώρος αυτός έχει κατακλυστεί και έχει δημιουργηθεί κατά κόρον από άνδρες²⁶.

Η παρουσία των γυναικών έπρεπε να αποδείξει, κατά χρονικές περιόδους, στους άνδρες πως «αντέχουν» το ίδιο σε όλες τις συνθήκες που κρύβει η πόλη, πως μπορούν να τα καταφέρουν τεχνικά το ίδιο καλά με αυτούς. Σήμαινε, λοιπόν, πως έπρεπε να κρύψουν ενδεχόμενους φόβους και να ξεπεράσουν βιολογικά δεδομένα (π.χ. μυϊκή δύναμη που απαιτεί η ανάβαση ή ο εντοπισμός μη βαμμένων επιφανειών βαγονιών στα τρένα). Παρά ταύτα, στη Βόρεια Αμερική είχε σημειωθεί βάσει ερευνών, το 80% παρουσίας τους με τη μορφή του tag ειδικά στον χώρο της τουαλέτας²⁷. Σήμερα, υπάρχουν περισσότερες τεχνικές και ευκαιρίες στη Street Art και αυτό επιβεβαιώνεται από αρκετές άτυπες και τυπικές συνεργασίες γυναικών και ανδρών street artists σε φεστιβάλ και μη, άτυπα.

Σε αυτό το πλαίσιο εντάσσεται και η Μαγρα, ως μία street artist που συμμετέχει ενεργά σε φεστιβάλ για το Graffiti και τη Street Art συνυπάρχοντας με πολλούς άνδρες καλλιτέχνες.

²⁶ Lombard K. J., "Men against the wall: Graffiti (ed) Masculinities", *The Journal of Men's Studies*, 21, 2, 2013, σελ. 178 – 190.

Ferrell J., *Crimes of Style: Urban Graffiti and the Politics of Criminality*, Boston, Northeastern University Press, 1996.

Ferrell J. & Hamm M., *Ethnography at the Edge. Crime, Deviance and Field research*, Boston, Northeastern University Press, 1998, σελ. 38.

Ασημάκη Α. – Κουσουράκης Γ. – Καμαριανός Ι., "Οι έννοιες της νεωτερικότητας και της μετά – νεωτερικότητας και η σχέση τους με τη γνώση: Μια κοινωνιολογική προσέγγιση", *Το Βήμα των Κοινωνικών Επιστημών*, Τόμος ΙΕ, Τεύχος 60, 2011, σελ. 99 – 120.

<https://ejournals.e-publishing.ekt.gr/index.php/ekke/article/viewFile/7422/7145>, Μαυρή Μ., "Γυναικεία εγκληματικότητα", *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών*, χ.χ., τελευταία πρόσβαση: 24/01/2019.

²⁷ Ahmed S. M. S., "Graffiti of Canadian high school students", *Psychological Reports*, 49, 1981, σελ. 559 – 562.

Wales E. & Brewer B., "Graffiti in the 1970's", *Journal of Social Psychology*, 99, 1976, σελ. 115 – 123.

Ο "Tuiyo Frogs" έχει γράψει το βιβλίο "Η ιστορία του GRAFFITI στην Ελλάδα" (εκδόσεις Futura) απο το 2009 σε δύο τόμους με τις ακόλουθες χρονολογίες ενώ έρχεται και ο τρίτος τόμος: τόμος α': 1984 - 1994 / τόμος β': 1995 / τόμος γ': 1996. Ως graffiti writer θεωρείται απο τους "kings" στην Ελλάδα. Ξεκινώντας απο φωτογράφος των graffiti στην ηλικία των 12 ετών συλλέγοντας σήμερα πάνω απο 30.000 φωτογραφίες, ουσιαστικά, κατέγραφε χωρίς να το γνώριζε την γέννηση του κινήματος στην Ελλάδα. Η εμπλοκή του με τη σκηνή του Graffiti με την έννοια της εκμάθησης των τεχνικών και της μύησης στο κίνημα, πραγματοποιήθηκε μέσω του hip hop / rap κινήματος το 1997. Το 2001 κατέληξε στο tag Tuiyo που σημαίνει "εγώ και εσύ" στα Ισπανικά.

Η αίσθηση της αδρεναλίνης ως κίνητρο απόκτησης της άτυπης εμπειρίας, της υιοθέτησης του ρόλου "αυτού που κινδυνεύει" δεν συντρέχει πάντα στους καλλιτέχνες της Street Art κι αν συντρέχει, ίσως συμβαίνει σε λιγότερο βαθμό εν αντιθέσει με τους graffiti writers. Η θεωρία των Εγκληματολόγων Sykes & Matza, θεωρία με τίτλο "Τεχνικές εξουδετέρωσης / ουδετεροποίησης", που δημιουργήθηκε για να ερευνήσει τη διαδικασία του περάσματος από τη σκέψη στην πράξη, και δη μιας αμφιλεγόμενης πράξης σαν αυτή που μελετάμε, υποστήριξε ότι τα άτομα αποφεύγουν να έρθουν αντιμέτωπα με τις πράξεις τους δικαιολογώντας και προβάλλοντας πως δεν είναι παράνομες, εκμηδενίζοντας τη σοβαρότητά τους, τις συνέπειες. Ουσιαστικά, εξουδετερώνουν στο μυαλό τους την ποινική ευθύνη²⁸.

Η περιοχή της Καλλιθέας, στην οποία μεγάλωσε και δραστηριοποιούνταν μαζί με τους φίλους του, καθώς και οι τριγύρω περιοχές δεν ανέχονταν το Graffiti (μηδενική ανοχή κατοίκων και αυξημένη καταστολή) διότι δεν γνώριζαν τις αισθητικές και μη διαφορές από την αναρχική / αθλητική συνθηματογραφία. Οι συνεντεύξεις των graffiti writers στο βιβλίο του, ως βιβλιογραφική πηγή, επιβεβαιώνουν την ύπαρξη της εννοιολογικής ταύτισης του Graffiti με τον βανδαλισμό εκείνη την εποχή αλλά ακόμη και σήμερα που επικρατεί πάλι στον άτυπο κοινωνικό έλεγχο σε μικρότερο βαθμό, ωστόσο (γείτονες, κάτοικοι, περαστικοί)²⁹.

Ο επιστήμονας που διαιώνισε την αντίληψη περί βανδαλισμού, ότι το graffiti είναι βανδαλισμός μόνο, ήταν ο Gomez που διατύπωσε το εξής κεντρικό σημείο: ο "βανδαλισμός - Graffiti" περιγράφει εκείνες τις απλές λεηλασίες που προκαλούνται από την επιθυμία να επισημανθεί η περιοχή, να δημιουργηθεί φήμη ή να αναδειχθεί η παραίτηση από το νόμο και την κοινωνία. Αυτό που ο Gomez αποκαλεί "βανδαλισμός - Graffiti" εμπεριέχει τη συνηθέστερη μορφή graffiti, το tagging. Η οπτική του Gomez δικαιώνει την κοινή άποψη ότι το Graffiti είναι οπωσδήποτε είτε "τέχνη" είτε "έγκλημα"³⁰.

²⁸ Sykes G. M. & Matza D., "Techniques of Neutralization: A Theory of Delinquency", *American Sociological Review*, Vol. 22, No. 6, 1957, σελ. 664 - 670.

²⁹ <https://www.vice.com/gr/article/a3kwpj/ayth-einai-h-agnwsth-istoria-toy-gkrafiti-sthn-ellada-apo-to-1983-mexri-shmera>, Κωνσταντάρas Α., "Αυτή Είναι η Άγνωστη Ιστορία του Γκράφιτι στην Ελλάδα από το 1983 Μέχρι Σήμερα", ημερομηνία δημοσίευσης: 15/09/2017, τελευταία πρόσβαση: 1/04/2019.

³⁰ Gomez M., "The Writing on Our Walls: Finding solutions through distinguishing graffiti art from
Κέντρο Μελέτης του Εγκλήματος (ΚΕ.Μ.Ε.) Μέγαρο Αλέξανδρου Σούτσου, Σταδίου 33 και Πεσμαζόγλου, 8ος όροφος, Τ.Κ.: 10559, Αθήνα, Τ.: 6908233371, E.:crime@e-keme.gr

2. Πειραιώς

Τη δεκαετία του '60 άλλαξε ριζικά η εικόνα των δύο γειτονιών. Η Τεχνόπολη έπαιξε πολύ σημαντικό ρόλο, ως χώρος δημιουργίας και συνάντησης των μορφών της Τέχνης από 1986 μόνο και μετά με απόφαση της τότε υπουργού Πολιτισμού Μελίνας Μερκούρη προς πολιτιστική εκμετάλλευση του χώρου. Το εργοστάσιο της Τεχνόπολης, από τα σημαντικότερα της Αθήνας γιατί παρήγαγε τον φωτισμό της πόλης με φωταέριο, κατέχει τη δική του ιστορία και γι' αυτόν τον λόγο αρκετές τοιχογραφίες από την πλευρά που είναι το Γκαζο - χώρι έχουν ταυτιστεί με την προαναφερθείσα εποχή της εργατικής συνοικίας, το παλιό εργοστάσιο παραγωγής φωταερίου που λειτουργούσε εντός της Τεχνόπολης και που τώρα λειτουργεί ως Βιομηχανικό Μουσείο Φωταερίου για να μη λησμονεί ο Αθηναίος την ιστορία της πόλης του³¹.

Το 1887 ο Ιωάννης Σερπιέρι με γαλλικά οικοδομικά υλικά που είχε παραλάβει ο Φραγκίσκος Φεράλδι ήδη από το 1857, κατασκεύασε τους εργασιακούς χώρους εντός της Τεχνόπολης (αεριοφυλάκια, ατμομηχανές, μονάδες καθαρισμού κτλ.) με σκοπό την παραγωγή και χρήση του φωταερίου ως μορφή ενέργειας σε σπίτια και άλλα εργοστάσια³². Ήδη είχε επέλθει η εκβιομηχάνιση της αθηναϊκής κοινωνίας, των μεγάλων "αστικών" κέντρων της όπως το κέντρο του Ρουφ λόγω των μεγάλων οδικών λεωφόρων που εξυπηρετούσαν την επικοινωνία, μεταφορά των εμπορικών δραστηριοτήτων από το λιμάνι του Πειραιά στο κέντρο και αντιστρόφως. Το 1952 ιδρύθηκε η Δημοτική Επιχείρηση Φωταερίου Αθηνών και λόγω της ρυπογόνας δραστηριότητάς του τόσο για τους εργάτες όσο και για το περιβάλλον, έκλεισε το 1984³³.

Αξιζει η παρατήρηση το ότι η Πειραιώς και η Ιερά Οδός δεν είχαν γίνει ακόμη δρόμοι, αλλά είχαν χαλίκια και πέτρες και σε αυτές κυκλοφορούσαν άλογα, πρόβατα και όχι αυτοκίνητα. Είχε σχεδιαστεί για τα ζώα, για άμαξες και κάρρα σε μία περιοχή εργατών! Ο δρόμος κατασκευάστηκε την εποχή της βασιλείας του Όθωνα το 1834 και ολοκληρώθηκε το 1836 και μάλιστα τη δεκαετία του 1850, η ημερήσια κίνηση των αμαξών είχε αυξηθεί κατά 700 άλογα την ημέρα αναγκάζοντας την κυβέρνηση να

graffiti vandalism", *Journal of Law Reform*, University of Michigan, 26, 1993, σελ. 633 – 707.

³¹ <https://www.tovima.gr/2008/11/25/culture/to-thayma-tis-odoy-peiraiws/> , Αδαφέρμου Κ., "Το Θαύμα της οδού Πειραιώς", ημερομηνία δημοσίευσης: 25/11/2008, τελευταία πρόσβαση: 1/04/2019.

<https://gasmuseum.gr/index.php> , επίσημη ιστοσελίδα του Μουσείου, τελευταία πρόσβαση: 1/04/2019.

³² Η διαδικασία ήταν η εξής: γινόταν η απόσταξη του λιθάνθρακα με τη θέρμανσή του σε υψηλές θερμοκρασίες σε ειδικούς φούρνους και εν συνεχεία γινόταν ο καθαρισμός του αερίου από την αμμωνία, την πίσσα και τη ναφθαλίνη. Αργότερα, αποθηκευόταν στα αεριοφυλάκια. Γιοχαλάς Θ., Καφειτζάκη Τ., Αθήνα. *Ιχνηλατώντας την πόλη με οδηγό την ιστορία και τη λογοτεχνία*, Αθήνα, Εστία, 2012.

³³ <https://www.in.gr/2017/10/19/culture/gkazi-160-xronia-apo-fin-idrysi-toy-ergostasioy-fwtaerioy-tis-athinas/> , "Γκάζι: 160 χρόνια από την ίδρυση του εργοστασίου φωταερίου της Αθήνας", ημερομηνία δημοσίευσης: 19/10/2017, τελευταία πρόσβαση: 1/04/2019.

Κέντρο Μελέτης του Εγκλήματος (ΚΕ.Μ.Ε.) Μέγαρο Αλέξανδρου Σούτσου, Σταδίου 33 και Πεσμαζόγλου, 8ος όροφος, Τ.Κ.: 10559, Αθήνα, Τ.: 6908233371, E.:crime@e-keme.gr

επιβάλλει διόδια 5 δραχμών για το κάθε ζώο με απώτερο στόχο τη συντήρηση του δρόμου / της οδού³⁴.

α. Εργάτης βιομηχανικού εργοστασίου, ΙΝΟ, Τεχνόπολη - Πειραιώς, παραγγελία

Όπως μπορεί να κατανοήσει κανείς, στο πρόσωπο του εργάτη του εργοστασίου που απεικονίζεται στο έργο του ΙΝΟ, εντοπίζονται όλοι οι συμβολισμοί της εποχής: ο εργάτης της Αθήνας, της πρωτεύουσας της Ελλάδας σήμερα, που λόγω της Βιομηχανικής Επανάστασης μειώθηκαν οι εργατοώρες του (οι απολαβές του, έως και καθόλου σε ορισμένες περιπτώσεις) και ο ρόλος του στην παραγωγή του εν λόγω αγαθού, του φωτός. Κοινωνιολογικά και μόνο, αυτό το έργο εκπροσωπεί την πορεία της εργατικής τάξης, την παλιά Αθήνα, την παραγωγή μίας πρωτότυπης διαδικασίας για την εποχή: το ρεύμα !

Συμβολίζει ακόμη, την κατάρριψη του ακαδημαϊκού στερεοτύπου: το graffiti με την υποβάθμιση της γειτονιάς χωρίς φώτα, ενώ η Street Art με την αναβάθμιση της γειτονιάς με φώτα. Ο ΙΝΟ, όπως αναφέρθηκε, ξεκίνησε ως graffiti artist. Γι' αυτόν τον λόγο, το συγκεκριμένο έργο, θεωρήθηκε από εμάς ως "αναγνωριστικό" μας τον πρώτο καιρό εκκίνησης του Project μας πέρσι.

Δεν είμαστε σίγουροι για το εάν απεικονίζεται ένας οποιοσδήποτε εργάτης ή ο Φεράλδι διότι το έργο από την πλευρά του καλλιτέχνη και του Μουσείου, δεν προωθήθηκε καθόλου στα social media ούτε και στην επίσημη ιστοσελίδα. Υποθέτουμε πως πρόκειται για ένα έργο κατά παραγγελία εφ' όσον σε όλο το μήκος της Τεχνόπολης από την πλευρά της Πειραιώς υπάρχει ή υπήρχε μία "συνεχόμενη" τοιχογραφία που απεικόνιζε, εκτός από τον εργάτη, και τους καπνούς του εργοστασίου, λάμπες φωταερίου - δηλαδή, ένα έργο που χρειάζεται χρόνος και υπομονή για να δημιουργηθεί.

Από τον Σεπτέμβριο και μέχρι σήμερα, το έργο "πατήθηκε" από graffiti bombers. Η συζήτηση για το κατά πόσο το "πάτημα" αποτελεί χαρακτηριστικό στοιχείο της κουλτούρας στον δρόμο και κατά πόσο θεωρείται άτυπη παραβίαση αισθητικής μορφής, για εμάς έχει άξονα απάντησης. Κι αυτό γιατί σε εμάς η διάκριση του Graffiti και της Street Art είναι εμφανής. Δύο διαφορετικά κινήματα με διαφορετικές αξίες που μόνο ιστορικά συνδέθηκαν. Οι συμπεριφορές ανταγωνισμού, αναζήτησης της δόξας του ονόματος / ψευδώνυμου, η γαρ μουσική και όλα εκείνα που καθόρισαν το κίνημα του Graffiti και που εξακολουθούν ορισμένοι writers να πιστεύουν και να μούν νεαρά άτομα σε αυτούς τους άτυπους κανόνες, καθόρισαν την εξέλιξη του κίβλας και στην επιλογή αντίδρασης όταν το κίνημα της Street Art αναδείχθηκε και αυξανόταν η δημοφιλία του. Το crew "1UP" φαίνεται να ενεργεί βάσει αυτού του σκεπτικού αλλά θα διατυπωθούν περισσότερα στοιχεία στη συνέχεια για αυτήν την ομάδα.

³⁴ <https://www.tovima.gr/2008/11/25/culture/to-thayma-tis-odoy-peiraiws/> , Αδαφέρμου Κ., "Το θαύμα της οδού Πειραιώς", ημερομηνία δημοσίευσης: 25/11/2008, τελευταία πρόσβαση: 1/04/2019.

β. “Da Vinci – 500 Years of Genius”, INO, Γκαζοχώρι - Πειραιώς, παραγγελία

Όπως αναφέρεται, “το Παλιό Αμαξοστάσιο του ΟΣΥ στο Γκάζι φιλοξενεί με μεγάλη επιτυχία και τεράστια ανταπόκριση του κοινού τη μεγαλειώδη έκθεση “Leonardo Da Vinci – 500 Years of Genius”. Μια τοιχογραφία μήκους 90 μέτρων με πηγή έμπνευσης τον Λεονάρντο Ντα Βίντσι ύστερα από ανάθεση της Λάβρυς. Τα έργα απεικονίζονται ζωγραφικά με την ιδιαίτερη γραφή του INO με την τεχνική της αφαίρεσης, έτσι που η θέασή τους να λειτουργεί ευκρινέστερα από απόσταση. Χρησιμοποιεί επίσης τα «κοψίματα», όπως τα ονομάζει, τις τομές δηλαδή στις σχεδιαστικές φόρμες”³⁵.

1. Ο “Μυστικός Δείπνος” (1495 - 1498) - Τοιχογραφία που σήμερα είναι αρκετά κατεστραμμένη.
2. “Μόνα Λίζα” (1503 - 1506) - βανδαλισμένη και κλεμμένη από το Λούβρο.
3. Ο “Ανθρωπος του Βιτρούβιου” είναι σχέδιο με συνοδευτικές σημειώσεις του Λεονάρντο ντα Βίντσι, που φτιάχτηκε περίπου το 1490 σε ένα από τα ημερολόγια του και αποκαλείται ως ο Κανόνας των Αναλογιών. Το σχέδιο έγινε ως μελέτη των αναλογιών του (ανδρικού) ανθρώπινου σώματος, η έμπνευση του οποίου προέρχεται από την πραγματεία του Ρωμαίου αρχιτέκτονα Βιτρούβιου. Συμβολίζει ακόμη τη συμμετρία του ανθρώπινου σώματος που ερμηνεύεται ως προέκταση του Σύμπαντος.
4. Προσωπογραφία του Da Vinci.

Θεωρούμε πως μόνο ο INO θα μπορούσε να αποδώσει μία τέτοιας έκτασης τοιχογραφία για τους ακόλουθους λόγους της ίδιας της πορείας του Da Vinci με τους τομείς που απασχολήθηκε. Όμως, πριν από την παράθεση των ιστορικών στοιχείων, αξίζει να σημειωθεί, πως πριν από την εκτέλεση των έργων, σε αυτό το μήκος τοίχου, υπήρχε ένα έργο των “Os Gemeos” ποτ για χρόνια κοσμούσε την Πειραιώς και που χαιρόταν την εκτίμηση καλλιτεχνών της Street Art. Σε αντίθεση με τους graffiti writers και τον κώδικα επικοινωνίας τους, οι street artists μέχρι στιγμής δεν φαίνεται να εκδηλώνουν τη δυσαρέσκειά τους με “πάτημα”.

Πληροφορικά, πριν από την ανάθεση του INO, ήταν ένα έργο κατόπιν ειδικής προσκλήσεως, το 2005, σε συνεργασία με τους “Woogy” και ο “Same84” των “Carpe Diem” αλλά και εκλεκτά μέλη της γνωστής βραζιλιάνικης ομάδας “Vidaloca”, που έφτασαν από το Σάο Πάολο ειδικά για τη συγκεκριμένη τοιχογραφία. Τους ανατέθηκε να βάψουν επ’ αφορμή της Παγκόσμιας Ημέρας Χωρίς Αυτοκίνητο - 15 άτομα (11 από την Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη και τέσσερα από τη Βραζιλία). Οι Os Gemeos έχουν συνεργαστεί με τον Banksy και φυσικά, θεωρούνταν τεράστια τιμή για τη χώρα μας που είχαν έρθει να βάψουν³⁶.

³⁵ <https://www.culturenow.gr/toixografia-toy-ino-gia-tin-ekthesi-leonardo-da-vinci-500-years-genius/> , “Τοιχογραφία του INO για την έκθεση Leonardo Da Vinci – 500 Years of Genius”, ημερομηνία δημοσίευσης: 18/01/2019, τελευταία πρόσβαση: 1/04/2019.

³⁶ <http://www.osgemeos.com.br/en> , επίσημη ιστοσελίδα, τελευταία πρόσβαση: 1/04/2019.

Κέντρο Μελέτης του Εγκλήματος (ΚΕ.Μ.Ε.) Μέγαρο Αλέξανδρου Σούτσου, Σταδίου 33 και Πεσμαζόγλου, 8ος όροφος, Τ.Κ.: 10559, Αθήνα, Τ.: 6908233371, Ε.:crime@e-keme.gr

Ο Ιταλός της Αναγέννησης θεωρείται από πολλούς, εκτός των άλλων κλάδων που έμμεσα σχετίζονται μεταξύ τους για τις γνώσεις που προάγουν, και πρωτοπόρος της Χαρτογραφίας που “ονομάζεται ο επιστημονικός κλάδος της γεωγραφίας που περιλαμβάνει ένα σύνολο προσδιορισμένων μελετών, τεχνικών, ακόμη και καλλιτεχνικών εργασιών που αφορούν απεικονίσεις επάνω σε επίπεδη ή σφαιρική επιφάνεια, σε σμίκρυνση, ενός τμήματος ή όλης της γήινης επιφάνειας για τη σύνταξη και έκδοση χαρτών. Η Χαρτογραφία σχετίζεται στενά με την επιστήμη της Γεωγραφίας, αφού οι χάρτες είναι ένα από τα κυριότερα μέσα παρουσίασης και μελέτης των γεωγραφικών δεδομένων”³⁷.

Ενδιαφέρουσα ήταν η ανάλυση του Σίγκμουντ Φρόυντ για την προσωπικότητα του Da Vinci που συνέδεε προσωπικά βιώματα με την καλλιτεχνική του τάση. Πιο συγκεκριμένα, βρήκε άμεση συσχέτιση της καταγωγής του με το ανολοκλήρωτο αρκετών έργων του, ονομάζοντας αυτή την ιδιοτροπία του ως “σύμπλεγμα του Λεονάρντο”, σαν άλλο “οιδιπόδειο σύμπλεγμα”³⁸. Για όποιον / όποια γνωρίζει τα έργα του Φρόυντ, αναμενόμενη σύνδεση ήταν και η εγκατάλειψη του Da Vinci από τη μητέρα του, γεγονός που οδήγησε τον ψυχαναλυτή να αποδώσει την ομοφυλοφιλία του και να γνωστοποιήσει τη διαδικασία εξιδανίκευσης και ως εξήγηση στο πεδίο του και ως αιτία της διαδρομής που είχε επιλέξει ο καλλιτέχνης στις δράσεις του³⁹.

Τεράστια σημασία και θέση για εμάς, για την ανάλυσή μας, αποτελεί η ενασχόλησή του με την όραση, η οποία παίζει σημαντικό ρόλο και στην τεχνοτροπία του ΙΝΟ διότι εξαρτάται από την όραση το εάν κανείς δύναται να κατανοήσει τα έργα του από κοντά ή από μακριά. Ο Da Vinci θεωρούσε πως ήταν αποτέλεσμα εκπομπής σωματιδίων στο μάτι και ότι το φως συμπεριφερόμενο σαν κύμα ανακλάται από διάφορες επιφάνειες και πέφτει πάνω στα αντικείμενα δημιουργώντας σκιές και φωτοσκιάσεις και το μάτι δέχεται τις ανακλάσεις. Ξεκάθαρη αφετηρία της μετέπειτα τέχνης της Φωτογραφίας που αποτελεί θεωρητικό κορμό / υπόβαθρο του Project, διότι ήταν σχεδόν ο πρώτος που διέκρινε την περιφερειακή από την κεντρική όρασης στον βαθμό πρόσληψης της γνώσης, κατά πόσο το μάτι μπορεί να συγκεντρώνει πληροφορίες για τα αντικείμενα που στέκονται απέναντί του⁴⁰.

<https://www.tanea.gr/2005/09/15/lifearts/culture/liftingk-xrwmaw-n-stin-peiraiws/> , “Λιφτινγκ... χρωμάτων στην Πειραιώς”, Χάρη Π., ημερομηνία δημοσίευσης: 15/09/2005, τελευταία πρόσβαση: 1/04/2019.

³⁷ <https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A7%CE%B1%CF%81%CF%84%CE%BF%CE%B3%CF%81%CE%B1%CF%86%CE%AF%CE%B1> , λήμμα: Χαρτογραφία, τελευταία πρόσβαση: 1/04/2019.

Παπαδοπούλου Μ., *Βάσεις της Χαρτογραφίας*, Θεσσαλονίκη, 2005 (Πανεπιστημιακές σημειώσεις).

³⁸ Φρόυντ Σ., *Μια παιδική ανάμνηση του Λεονάρντο ντα Βίντσι*, Μετάφραση: Μανουσάκη Α., Αθήνα, Ερατώ, 2006.

³⁹ White M., *Λεονάρντο Ντα Βίντσι, Ο πρώτος επιστήμονας*, Μετάφραση: Χασιώτου - Κουιμτζή Ε., Αθήνα, Κάτοπτρο, 2004, σελ.38.

⁴⁰ Στο ίδιο, σελ. 232.

Κέντρο Μελέτης του Εγκλήματος (ΚΕ.Μ.Ε.) Μέγαρο Αλέξανδρου Σούτσου, Σταδίου 33 και Πεσμαζόγλου, 8ος όροφος, Τ.Κ.: 10559, Αθήνα, Τ.: 6908233371, Ε.:crime@e-keme.gr

3. Ιερά Οδός

Η Ιερά οδός χαρακτηρίζεται για τα masterpieces, με θεματολογία που δεν έχει έναν κοινό στόχο απόδοσης νοήματος, όπως η Τεχνόπολη και η Πειραιώς, αλλά πολλούς. Τα ιστορικά στοιχεία που έχουμε για την Ιερά Οδό είναι λίγα, αλλά αρκετά για την ανάλυσή μας. Η λεωφόρος αυτή προσδιορίζεται, ίσως, ως ο αρχαιότερος οδικός δρόμος στην Αθήνα και στην Ελλάδα. Για πολλούς αιώνες, ήταν ο δρόμος που συνέδεε τη Βόρεια Ελλάδα με το κέντρο, την Ήπειρο και την Πελοπόννησο. Ονομάστηκε έτσι γιατί το δρόμο αυτό ακολουθούσε η πομπή των Ελευσίνιων Μυστηρίων. Κατά μήκος του δρόμου υπήρχαν σπουδαία μνημεία, τάφοι και ιερά και λόγω των μυστηρίων, ο δρόμος συνδέθηκε και με την πλατεία Περσεφόνης⁴¹. Σήμερα, η Ιερά Οδός, έχει εκσυγχρονιστεί χωρίς, ωστόσο, να έχει αναγνωριστεί η αξία της βάσει των παραπάνω στοιχείων. Δείγμα αυτού του εκσυγχρονισμού αποτελούν τα έργα της Street Art που συμπορεύονται με την εποχή σαν τα μεγάλα έργα των Εξαρχείων. Τρία από αυτά βρίσκονται σε χώρους στάθμευσης αυτοκινήτων - τα parkings υφίστανται για να εξυπηρετούν και τους εργαζομένους των μεγάλων εταιρειών / μουσείων / κέντρων διασκέδασης, κτίρια και χώροι που είχαν και έχουν δημιουργηθεί κατά πλειοψηφία στη συγκεκριμένη οδό και επιβεβαιώνουν την τάση εντός του κινήματος της Street Art, οι καλλιτέχνες να βάζουν στα parkings.

α. "1UP crew" - οδός Ιάκχου και Ιερά Οδού - άτυπο

Η "1UP", όπως προαναφέραμε, θεωρείται ένα επιμέρους crew εντός του ευρύτερου παγκόσμιου κινήματος Graffiti με έδρα το Βερολίνο της Γερμανίας, οι οποίοι αποτελούνται από δεκάδες άνδρες και γυναίκες. Επισκέφθηκαν την Ελλάδα περίπου και το 2017 προκειμένου να γυρίσουν σε βίντεο ένα μικρό απόσπασμα της δράσης τους⁴² - μόνο που αυτά τα βίντεο αποτελούν τη συνηθέστερη μορφή προβολής τους προς το ευρύ κοινό, ειδικά στα social media, λόγω της ανακάλυψης των δυνατοτήτων που προσφέρουν τα drones. Οι 1UP αμφισβητούν τα όρια της Street Art και των διαφορετικών της τεχνικών, και θεσπίζουν νέα πρότυπα τόσο για την τέχνη τους, όσο και την ικανότητά τους να καταφέρνουν να τελούν παράνομες πράξεις γρήγορα. Όσο πιο γρήγορα, τόσο καλύτερα σε όλα τα σημεία της παγκόσμιας πόλης. Ειδικά για το πρώτο βίντεο, των "Graffiti Olympics", σύμμαχός τους ήταν ο επόμενος καλλιτέχνης που θα δούμε, ο "Good Guy Boris".

⁴¹<https://ieraodos.wordpress.com/%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%BF%CF%81%CE%B9%CE%B1-%CE%B9%CE%B5%CF%81%CE%B1%CF%83-%CE%BF%CE%B4%CE%BF%CF%85/>, τελευταία πρόσβαση: 1/04/2019.

Καργάκος Σ. Ι., *Ιστορία των αρχαίων Αθηνών. Από το 338 π.Χ. ως το 529 μ.Χ.*, Αθήνα, Gutenberg, 2004.

⁴² <https://www.youtube.com/watch?v=HvjZ-zHzXN0>, "1UP - GRAFFITI OLYMPICS - DRONE VIDEO ATHENS", τελευταία πρόσβαση: 1/04/2019.

<https://www.youtube.com/watch?v=MMI-OeVE0fU>, "1UP MALAKA POWER - ATHENS", τελευταία πρόσβαση: 1/04/2019.

Η πρώτη περιοχή που έβαψαν ήταν τα Εξάρχεια και όπως ισχυρίζονται στη συνέντευξή τους, “υπάρχουν σχεδόν παντού αστυνομικοί – εκτός από τα Εξάρχεια. Τα Εξάρχεια είναι μια περιοχή της Αθήνας στην οποία πηγαίνουν οι αστυνομικοί, μόνο αν θέλουν να δεχθούν επίθεση με μολότοφ”⁴³. Πέρασαν από την περιοχή του Κεραμεικού δημιουργώντας αυτό το *piece*. Είναι ένα διαφορετικό *crew* που έχει τραβήξει τα βλέμματα λόγω του επαγγελματισμού του και φυσικά, του ονόματός του, που εν μέρει εξηγεί και την πρόθεση βαψίματος όλο και υψηλότερων επιφανειών για ευνόητους λόγους αλλά και επειδή η δική τους δόξα δεν ήρθε εξ’ αιτίας μιας μεμονωμένης δράσης. Τα *crew* σήμερα δεν συγκροτούνται αρκετά εύκολα επειδή το Graffiti έγινε κατ’ εξοχήν μια ατομικιστική δραστηριότητα. Σύμφωνα με την IUP, γι’ αυτόν τον λόγο κιόλας, έρχεται σε έντονη αντιπαράθεση με τη Street Art που αναδείχθηκε ως ξεχωριστό ρεύμα, κίνημα από το Graffiti που παράκμασε στο “εγώ”, που ξέχασε τον συλλογικό χαρακτήρα του, επιθυμώντας να αποδείξει ή και να υπενθυμίσει σε όλους πως η κλασική μορφή του κινήματος του Graffiti είναι παρούσα ακόμη και σήμερα που εξελίσσεται με τη βοήθεια της τεχνολογίας.

β. “Αϊνστάιν και Καραθεοδωρής”, INO - οδός Ιερά Οδός - παραγγελία

Η αρχαία φιλοσοφική και ελληνική πραγματεία που φημολογείται πως ήταν κυρίαρχη στην Ιερά Οδό, δεν θα μπορούσε να τιμηθεί καλύτερα σήμερα με αυτό το έργο. Στο “TEDxAthens” του 2012 είχε δημιουργηθεί ένα πρόγραμμα με δραστηριότητες στην πόλη, που προσπαθούσε να βελτιώσει την εικόνα της και να αναδείξει τις όμορφες αλλά κρυφές γωνιές της: το TEDxAthens Adventures. Στο πλαίσιο λοιπόν του TEDxAthens Adventures, η ομάδα του “Designwars.com” μαζί με 30 εθελοντές βρέθηκαν στον Κεραμεικό για να μετατρέψουν έναν μουντό και μονόχρωμο τοίχο σε ένα έργο τέχνης. Στο σχέδιο που βλέπουμε απεικονίζεται ένας από τους πλέον αξιοσέβαστους Έλληνες μαθηματικούς, ο Κωνσταντίνος Καραθεοδωρής μαζί με έναν από τους στενότερους συνεργάτες τους, τον Albert Einstein⁴⁴. Οι δύο άνδρες γνωρίστηκαν το 1915 διατήρησαν μια επιστημονική σχέση, στηριγμένη στην αλληλοεκτίμηση και σεβασμό. Ο Καραθεοδωρής βοήθησε τον Αϊνστάιν σε κομβικές απορίες που είχε στη διατύπωση της θεωρίας της σχετικότητας και ουσιαστικά κατηύθυνε τη σκέψη του. Δεν θεωρούμε τυχαία την ταύτιση του κεντρικού ματιού που

⁴³<https://www.vice.com/gr/article/evmjkw/yparxoun-pantoy-astynomikoi-ektos-apo-ta-e3arxeia-h-3efrenh-omada-gkrafitadwn-poy-tagkare-thn-a8hna>, Nina Damsch N. & Bakunin G., “Υπάρχουν Παντού Αστυνομικοί Εκτός από τα Εξάρχεια” - Η Ξέφρενη Ομάδα Γκραφιτάδων που Τάγκαρε την Αθήνα - Καθίσαμε με τους IUP για μια αποκλειστική συνέντευξη, ώστε να μιλήσουμε για το καινούργιο τους βίντεο “Graffiti Olympics” που γυρίστηκε στην Αθήνα”, ημερομηνία δημοσίευσης: 15/03/2018, τελευταία πρόσβαση: 1/04/2019.

⁴⁴<https://blog.tedxathens.com/graffiti-event-%CE%BC%CE%B5-%CF%84%CE%BF%CE%BD-%CE%BA%CE%B1%CF%81%CE%B1%CE%B8%CE%B5%CE%BF%CE%B4%CF%89%CF%81%CE%AE-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CF%84%CE%BF%CE%BD-einstein-%CF%83%CF%84%CE%BF%CE%BD-%CE%BA%CE%B5%CF%81%CE%B1%CE%BC%CE%B5%CE%B9%CE%BA%CF%8C-7e27583452c1>, τελευταία πρόσβαση: 1/04/2019.

φαίνεται σαν να είναι “ένα” μάτι. Συμβολίζει την κοινή τους επιστημονική πορεία και φιλική σχέση⁴⁵.

Το κίνημα της Street Art μέσω της οπτικής διάστασής του έχει τη δυνατότητα να προσφέρει στο ευρύ κοινό γνώσεις τις οποίες μπορεί να λάβει με την αίσθηση της όρασης και της ακοής - οπτικοακουσική διάσταση. Τα έργα που παράγονται στα φεστιβάλ, στις εκδηλώσεις όπως το TEDx, εκτός του ότι έχουν περισσότερη διάρκεια κατά πλειοψηφία στην πόλη, έχουν εκπαιδευτικό / γνωστικό και αισθητικό χαρακτήρα εάν λάβουμε υπ’ όψιν ακριβώς την κεντρική θέασή τους, την εύκολη προσβασιμότητα, στοιχεία που βοηθούν στη γνωστοποίησή τους σε αντίθεση με άλλα για παράδειγμα έργα που εκ των υστέρων, αφού ολοκληρωθούν, μαθαίνονται στο ευρύ κοινό. Δυστυχώς, όμως, λόγω των καιρικών συνθηκών ανά χρονικές περιόδους και “πατημάτων” των graffiti writers, το έργο αλλοιώθηκε στο σημείο που υπήρχαν από κάτω μαθηματικές εξισώσεις και αριθμοί.

γ. “Don't worry make a good schtory”, Good Guy Boris - Λεωνίδου και Ιερά Οδού - άτυπο

Ο καλλιτέχνης “Good Guy Boris”⁴⁶ εκτός από τις φιλικές σχέσεις του με την “1UP”, έχει καταφέρει από πέρισι, στο Μοναστηράκι και στον Κεραμεικό, να αφήσει το στίγμα του με χρωματιστά γράμματα και εκφράσεις που περιγράφουν την αλλαγή στις διαπροσωπικές σχέσεις των ανθρώπων λόγω της όλο και περισσότερης εξάρτησης των ανθρώπων με το Διαδίκτυο: “Kids just wanna have likes”, “Toys are better people”, “Athens is lava”, “Send nudes”, “All we need is more likes” κ.ά. Ο καλλιτέχνης από τη Βουλγαρία ταξίδεψε για το Παρίσι όπου άρχισε να δημιουργεί βίντεο για την 1UP και έτσι ήρθε σε συχνότερη επαφή με το Graffiti . Όπως αναφέρεται, “τον Μάιο του 2014 η γαλλική αστυνομία τον συνέλαβε και τον κράτησε φυλακισμένο για τέσσερις μήνες σε μια από τις μεγαλύτερες φυλακές της Ευρώπης (Fleury-Mérogis)”⁴⁷.

Ο Boris στο ειρωνικό έργο που βλέπουμε, για άλλη μία φορά, έγραψε ένα μήνυμα για να επικοινωνήσει την εισβολή των social media στην καθημερινότητά μας, ξεχνώντας τη δημιουργία των ανθρώπινων ιστοριών με άμεση επαφή και απόκτηση της εμπειρίας που δομούν οι χρονικές στιγμές από μόνες τους στην κοινωνική πραγματικότητα. Σήμερα, συμβαίνει το αντίστροφο: δημιουργείται η “ιστορία” χωρίς απαραίτητα να έχει έρθει η “στιγμή” της, κοινοποιώντας την σε άγνωστους -

⁴⁵ <https://www.tovima.gr/2012/05/11/science/karatheodwri-kai-ainstain-milisan-ta-arxeia/> , Βάρβογλης Χ., “Καραθεοδωρή και Αϊνστάιν: «μίλησαν» τα αρχεία”, ημερομηνία δημοσίευσης: 11/05/2012, τελευταία πρόσβαση: 1/04/2019.

⁴⁶ <https://www.goodguyboris.com/viral-vandals> , επίσημη ιστοσελίδα, τελευταία πρόσβαση: 1/04/2019.

⁴⁷ <https://www.doctv.gr/page.aspx?itemID=SPG12428> , Μουνδέλας Γ., “Ο street artist που γέμισε την Αθήνα με συνθήματα”, ημερομηνία δημοσίευσης: 12/09/2018, τελευταία πρόσβαση: 1/04/2019.

γνωστούς ανθρώπους για την επιβεβαίωση του ατομικού κύρους και status. Φυσικά, οι συνέπειες για την επιτυχία ή αποτυχία της “ιστορίας”, κοστίζουν ή αποθεώνονται από το κοινό που ακολουθεί το άτομο⁴⁸. Η συζήτηση αυτή έχει περισσότερη έκταση και κοινωνιολογικό - κοινωνικής ψυχολογίας υπόβαθρο, αλλά ας κρατηθεί το οπτικό μήνυμα που περνά ο Boris σε αυτό το σημείο με μία άνω τελεία.

δ. “Ζακ Κωστόπουλος”, *Political Stencil*, Ιερά Οδός και Μεγ. Αλεξάνδρου - άτυπο

Οι “Political Stencil”⁴⁹ αξίζουν ιδιαίτερη μνεία και θα τους αδικήσουμε εάν δεν παρουσιάσουμε εν συντομία το βιογραφικό τους. Το ευρύ κοινό τους έμαθε από τη συμμετοχή τους με ένα mural που απεικονίζει τον Θανάση Βέγγο να τρέχει, όπως στην ταινία “Τι Έκανες στον Πόλεμο Θανάση;” κοσμώντας ακόμη την οδό Δημητρίου Γούναρη 146-156 στην Πάτρα ενώ πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του 3ου Διεθνούς “Street Art Festival Patras | ArtWalk 3”. Παρά το mural που στάθηκε η αφορμή για να ακουστεί πιο πολύ το όνομά τους πέρις, η ομάδα είχε κάνει διάφορα stencil, γνωστά στην οπτική ματιά μας εντός της πόλης: σε επίσκεψή τους στην Κρήτη και τα Γιάννενα είχαν κάνει την προσωπογραφία του Βαγγέλη Γιακουμάκη, σημειώνοντας ως σχόλιο “Δολοφονήθηκε από λεβέντες”. Θα τους δεις να αφήνουν το αποτύπωμά τους με stencil σε αντιφασιστικές και απεργιακές πορείες, ενώ ένα από τα πιο γνωστά τους έργα είναι αυτό που γράφει πως “Το σεξ και η απεργία θέλουν διάρκεια”.

“Είμαστε ένα σύνολο ανθρώπων τυχαίας σύνθεσης, που προέκυψε από μια αναγκαιότητα – την κάλυψη δικαστικών εξόδων ενός φίλου. Κοινό στοιχείο όλων μας είναι η τεχνική του stencil και το περιεχόμενο αυτής, το οποίο εμπεριέχει άμεσα ή έμμεσα πολιτικό μήνυμα και σχολιασμό. Για τον κυρίαρχο λόγο και τον ποινικό κώδικα, είμαστε βάνδαλοι. Για εμάς, όμως, τους φίλους, τους συντρόφους και όλους εκείνους-ες που συναινούν στην αισθητική και στην πρακτική μας, καθοριζόμαστε ως υποκείμενα πέραν της ποινικής ερμηνείας του νόμου, ορίζουμε τη δράση μας έξω από το πλαίσιο της υπερβάλλουσας αισθητικής: δίνουμε χρώμα, κυριολεκτικά και μεταφορικά, σε ένα γκριζο και ουδέτερο πολεοδομικό σύμπλεγμα, στοχεύοντας σε ένα πράγμα: να χτυπήσουμε την ψυχή του θεατή στο κέντρο -στον πολύ λίγο χρόνο που θα μαγνητίσουμε την προσοχή του-, με πρόθεση να προκαλέσουμε τη στιγμιαία αφύπνισή του [...] Ενώνουμε τις δυνάμεις μας με τους αποκλεισμένους, τους αδύναμους”, λόγια που αναφέρουν στην ιστοσελίδα τους και που καλύπτουν την παρούσα ανάλυσή μας σχετικά με το stencil του Ζακ σε έναν τοίχο λίγο πιο πάνω από έναν χώρο συγκέντρωσης και διασκέδασης ομοφυλόφιλων. Το μέρος / η επιλογή της επιφάνειας που βρίσκεται ένα έργο πάντα θα έχει αξία και σημασία για την οπτική κατανόησή του.

Γραφολογικές παρατηρήσεις [ένα ιδιότυπο πορτρέτο]

Η επιστήμη της γραφολογίας έχει στον θεματικό της πυρήνα την εξέταση κάθε γραφοκινητικής δραστηριότητας του ανθρώπου, από τη μουτζούρα του δίχρονου

⁴⁸ Leonardi P. M., “Social Media, Knowledge Sharing, and Innovation: Toward a Theory of Communication Visibility”, *Information Systems Research*, Vol. 25, No. 4, 2014, σελ. 796 – 816.

⁴⁹ <https://www.politicalstencil.com/>, επίσημη ιστοσελίδα, τελευταία πρόσβαση: 1/04/2019.

Κέντρο Μελέτης του Εγκλήματος (ΚΕ.Μ.Ε.) Μέγαρο Αλέξανδρου Σούτσου, Σταδίου 33 και Πεσμαζόγλου, 8ος όροφος, Τ.Κ.: 10559, Αθήνα, Τ.: 6908233371, Ε.:crime@e-keme.gr

παιδιού μέχρι τα ενυπόγραφα έγγραφα των καθημερινών συναλλαγών κι από κει στα σκαριφήματα και χαράξεις κάθε είδους, ακόμα και αυτές σε ασυνήθεις συνθήκες, συμπεριλαμβανομένης της τέχνης του δρόμου, των graffiti, tags, της συνθηματογραφίας κλπ.

Ο επιστημολογικός στόχος είναι εκείνος της ανίχνευσης μέσω της γραφολογικής ανάλυσης και κατά περίπτωση είτε της ταυτότητας είτε / και της προσωπικότητας, τουλάχιστον δομικών στοιχείων αυτής, του φυσικού χαρακτή. Κι αν αυτό μπορεί κάπως να γίνει αντιληπτό, φέρνοντας κατά νου τις περιπτώσεις που ο ειδικός καλείται να εξιχνιάσει περιπτώσεις πλαστογραφίας εγγράφων της συναλλακτικής ταυτοποιώντας τον δράστη αυτής (δικαστικός γραφολόγος), η κατανόηση του εντοπισμού στοιχείων που εξατομικεύουν τον χαρακτή επί τοίχου και με χρήση ιδιαίτερων γραφικών μέσων, όπως το σπρέι ή το πινέλο δεν είναι και τόσο αυτονόητη πλην όμως παραμένει δυνατή.

Επιπλέον δε πρόβλημα σε αυτού του είδους την προσέγγιση στις street χαράξεις συνιστά και η τεχνικότροπη παραγωγή τους, εντός δηλ. ενός είτε προσωπικά είτε ομαδικά – ιστορικά διαμορφωμένου ύφους / στυλ χάραξης, μορφολογικά δομημένου (στυλιζαρισμένου), το οποίο μακιγιάρει εν πολλοίς τον προσωπικό, πιο αυθόρμητο γραφικό και εν γένει χαρακτήρα του χαρακτή. Η δε παραγωγή αρκετών τέτοιων χαράξεων σε συνθήκη βιασύνης εν όψει της (προ)παραβατικότητας, φόβου, άγχους σύλληψης, περιορισμένου φωτισμού, ιδιαίτερα ανώμαλης επιφάνειας, επικινδυνότητας τόπου κλπ. επίσης επιδρά στην ποιότητα του έγγραφου «νήματος» και στο βαθμό διατήρησης της εξατομικευτικής του αξίας.

Όλοι οι λόγοι αυτοί όμως (pros & cons) λειτουργούν και ως ένα αναζωογονητικό διαγνωστικό στοιχείο για τον γραφολόγο, είτε λειτουργεί ως δικαστικός γραφολόγος, θέλοντας δηλ. να ταυτοποιήσει τον φυσικό χαρακτή (ενίοτε δράστη) είτε προσπαθεί ως αναλυτικός γραφολόγος να διακρίνει τον ιδιαίτερο χαρακτήρα πίσω από τον γραφικό χαρακτήρα ενός γκραφίτα ή ενός καλλιτέχνη του δρόμου.

Με βάση λοιπόν τη συγκεκριμένη οπτική (δικαστικής / αναλυτικής γραφολογίας) ας ειπωθούν μερικές διαγνωστικές λέξεις σε σχέση με τους καλλιτέχνες ή εν γένει χαρακτες στις επιφάνειες ή κόγχες που επισκεπτόμαστε.

INO: Η ανάγκη έγγραφης χάραξης σε μεγάλο πεδίο με ανάπτυξη ιδίως της παραστατικής τεχνικής και της ρεαλιστικής απεικόνισης ως σταθερή, σχεδόν μόνιμη, επιλογή, τουλάχιστον τα τελευταία χρόνια, καταδεικνύει την ανάγκη του προσώπου για αυτοπροβολή, για εκτόνωση ενός δουλεμένου μέσω του έργου ναρκισσισμού, μιας κατεπείγουσας και σταθερής ροπής στον εντυπωσιασμό των τρίτων. Ωστόσο η ανάγκη αυτή δεν ενέχει επιβολή αλλά αντιθέτως στοχεύει στην πειθώ. Το έργο, εκτός από μεγαλοδιάστατο πρέπει να είναι καλοδουλεμένο στις λεπτομέρειές του, πρωτότυπο και προσωπικά επεξεργασμένο, πλήρως αναγνωρίσιμο ως προς τον φορέα της χάραξής του. Η επιλογή των ψυχρών και ουδέτερων χρωμάτων εκπηγάει

απ' την εσωτερικευμένη τάση εντοπισμού της ουσίας των πραγμάτων και αντανακλά την ικανότητα σύνοψης και παρουσίασης αυτής με τρόπο αφηγηματικά εντυπωσιακό και υφολογικά μοναδικό. Εργατικότητα, ικανότητα συγκέντρωσης, συνδυασμός αναλυτικής και συνθετικής σκέψης, φιλοδοξία αλλά και φιλομάθεια για σκοπούς προσωπικής ανάδειξης σταθερές στην «πινελιά» του ΙΝΟ.

MAYRA: Το θηλυκό στοιχείο εμφανίζεται με τρόπο σχεδόν αρχετυπικό στις χαράξεις της όσο αφορά την εικονογραφική πλευρά. Στον τρόπο εκτέλεσης περιλαμβάνει σχηματισμούς ογκώδεις, επιμελημένους μορφολογικά, «πυκνούς» με χρήση του μαύρου και του μωβ που αυξάνουν την εσωτερικευμένη ένταση. Θα μπορούσαμε να μιλήσουμε, εν μέρει για έμφυλη («γυναικεία») και εν μέρει για ιδιοσυγκρασιακή ανάπτυξη ενός είδους επιθετικής άμυνας σ' έναν χώρο ανδροκρατούμενο, συγκρουσιακό, ανταγωνιστικό και ενίοτε επικίνδυνο. Η μορφή της «γυναίκας» επιβάλλεται, ως ένα προσωπικό στοίχημα, το οποίο ωστόσο δεν σταματά εκεί. Η ανάγκη να βρεθεί χώρος είναι και προσωπική. Ωστόσο λειτουργεί περισσότερο ως μία έκρηξη εσωτερικευμένης έντασης να βρει δρόμο η αυτοεικόνα κι άρα και η αυτοπραγμάτωση. Πολλή ενέργεια, σκέψη συμπυκνωμένη, φόβοι και άγχη που ερευνούν τρόπους δημιουργικής διαφυγής. Υπερτερεί η φόρμα εις βάρος του ρυθμού που μοιάζει περισσότερο με επιτόπιο βήμα.

TUIYO: Αν θα μπορούσε να βρεθεί μία λέξη να συνοψίσει τη γραφολογική εικόνα στις παραγωγές του Τυίγο θα ήταν «τροφαντή». Οι διογκωμένες σε φάρδος χαράξεις του, αναπτυσσόμενες στον οριζόντιο άξονα δείχνουν την ανάγκη του ατόμου να «μιλήσει» με το περιβάλλον, με τους περαστικούς αλλά και να μάθει από αυτό / αυτούς. Διόλου τυχαία η έκδοση των βιβλίων. Τα ζεστά, φωτεινά χρώματα ενισχύουν την εγγενή εξωστρέφεια και μία παιδική παρόρμηση με την έννοια περισσότερο της ανόθευτης αγάπης για τη συγκεκριμένη δραστηριότητα, η οποία νιώθει να τον «πλουτίζει».

“Polifical Stencil”, Stencil, Ζακ Κωστόπουλος: Ευρηματικό ως εντυπωσιακά «κινητικό» και λιγότερο μορφολογικό (ένας ιδιόμορφος ιμπρεσσιονισμός) το συγκεκριμένο έργο σε συνδυασμό με την παρακείμενη συνθηματολογία καταδεικνύει μια αξιοσημείωτη γραφολογικά ισορροπία μεταξύ ρυθμού και φόρμας με τον πρώτο να υπερτερεί και να καθορίζει τη δεύτερη. Ενδεικτική της συνολικής συμπεριφοράς που δίνει προβάδισμα στην ενέργεια (εξ ου και ακτιβισμός ως επιλογή) ως οδός δήλωσης. Η εξωστρέφεια είναι συγκεκριμένα επιθετική (βλ. κάτω «άγκιστρα», εκτεινόμενες προς τα δεξιά με δυναμισμό οριζόντιες γραμμές των γραμμάτων πλην διατήρηση των αναλογιών στη φόρμα αυτών) με την έννοια περισσότερο του ατόμου που επιθυμεί να ταξιδέψει με τρόπο αδιαπραγμάτευτο πλην όχι βίαιο ιδέες κι (πολιτικές) αναφορές. Η επιλογή του μαύρου, η διατήρηση των αναλογιών των γραμμάτων και η λιτή τους μορφολογία ενδεικτικά της πεποίθησης να προκριθεί η ουσία κι όχι το περιτύλιγμα με όχημα τον ρυθμό στη χάραξη.

SAME84: Πολυσυλλεκτικός, συνεργατικός, «πολύβουος», ωστόσο υφολογικά μοναδικός στον τρόπο συνδυασμού διαφορετικών τεχνικών, μορφολογικών και

συνεργασιών. Συνθετική σκέψη, ικανότητα δημιουργικής αφομοίωσης όμορων ή και όχι τόσο τάσεων κι αντιλήψεων (π.χ. πάντρεμα illustrations και graphic designs, sneakers shoes και graffiti styles). Εξ ου και η συμμετοχή σε διάφορες ομάδες και «πληρώματα». Διακρίνεται ωστόσο στις εμμένουσες τετράγωνες φιγούρες του μία υπερένταση εσωτερικευμένη και αρκετά έντονη, καμουφλαρισμένη από το χαρούμενο χρώμα ενός street savoir – faire. Μοιάζει να νιώθει συμπιεσμένο τον εαυτό και τις ανάγκες του μέσα στο επιβαλλόμενο πλέον συλλογικό παιχνίδι των δρόμων ή / και να νιώθει να συρρικνώνεται το «εγώ» του σε αυτή τη διαδικασία....

1UP: Προκλητικοί με την αρχετυπική έννοια των γκραφιτάδων που η εποχή, τους ευνόησε σε επιφάνειες και νέα μέσα. Στερεοτυπικοί στην ογκώδη φόρμα παραπομπής στις ρίζες του γκράφιτι με την έννοια της «γκρέτζας» έκφρασης που αποστασιοποιείται χωρίς βέβαια να εχθρεύεται τη φινέτσα στην εικονογραφία της street art. Εκφορά έγγραφου λόγου που θα μπορούσε να συνοψιστεί στο μότο σημασία έχει περισσότερο η κραυγή παρά η λέξη / εικόνα. Πάραυτα η υπερδομημένη μορφή των χαράξεων, καίτοι παρηγμένων σε συνθήκη εξασκημένης ταχύτητας, καταδεικνύει την ανάγκη του «ανήκειν» υπό τη σκέπη ενός αναγνωρίσιμου “logo” («σώμα οργανωμένων οπαδών», αθλητική νοοτροπία). Το γεγονός αυτό συμπιέζει έως και εξοβελίζει το προσωπικό, ταυτοποιητικό στοιχείο στις παραγωγές τους. Σημ. Το έργο στην Ιάκχου / Ιερά Οδό εμφανίζει χαρακτηριστικά που παραπέμπουν σε δυσκολία στη συνθήκη παραγωγής (ανώμαλη επιφάνεια, ύψος, ταχύτητα, αέρας κλπ) και γι' αυτό εμφανίζει γραφοκινητικές ανωμαλίες. Ενταγμένο στην ως άνω εν μέρει και ομαδικά εγωκεντρική νοοτροπία πρόκρισης του «συνθήματος» σε βάρος της φινέτσας έκφρασης.

Ενδεικτική γραφολογική βιβλιογραφία (σε συνάρτηση με τη θεματική)

Bravo Alberto, Argomenti di grafologia peritale, εκδ. Edizioni Scientifiche Italiane, 2001

Fasoula Evdoxia, Muri Ateniesi: Un Percorso Grafologico, in Attualità grafologica, n. 121, 2012, p.91 – 97

Palaferrì Nazzareno, Dizionario grafologico, εκδ. Libreria G. Moretti – Urbino, 1993.

Palaferrì Nazzareno, L'indagine grafologica e il metodo motettiano, εκδ. Libreria G. Moretti – Urbino, 1997.

Χορηγός χρηματοδότησης του “Urban Layers”:

Χορηγός επικοινωνίας του “The Street Art Project”:

Αθήνα, 2019